

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu se înapoiază.

Ce-i cu tradarea?

Arad, 30 Octomvrie.

Vineri au avut loc două adunări populare organizate de partidul nostru național-român. Una s'a ținut la Brașov, a doua la Săini, în comit. Sătmăruului. Amândouă au decurs în ordine, asemenea tuturor adunărilor populare ținute până acum. Rezoluțiile prin cari se protestează împotriva sistemului de guvernare și prin cari se cere introducerea votului universal au fost primite cu unanimitate.

La Brașov nici unul dintre oratori n'a atins chestia neînțelegerilor noastre interne provocate de patima unor oameni cari urmăresc interese personale. Rezoluția dela Brașov a și păstrat cadrele rezoluțiilor votate în celelalte adunări populare. Nu tot așa la Săini. Aici „fruntașul” tânăr, d. Dr. Aurel Nyilvan, a ținut de cuviință să aducă în discuție publică — înainte poporului! — și chestia neînțelegerilor noastre, atacând pe cel mai distins reprezentant al generației tinere, pe de toți iubitul poet Octavian Goga. La propunerea sa adunarea a și votat un adaos în care se protestează împotriva „cotirei care sparge solidaritatea noastră națională”.

„Fruntașii” noștri pe semne nu-și dau seama de marele păcat ce-l săvârșesc când caută să provoace neînțelegeri și desbinare și în sânul poporului.

„Tribuna” întotdeauna a ținut seama de cauza națională și niciodată, cu nici un rând măcar, n'a adus la cunoștința poporului neînțelegerile cari de mai bine de un

an de zile ne frământă. Dovadă e „Tribuna Poporului”, organul nostru popular, în care am făcut întotdeauna cea mai energetică propagandă pentru partidul național și comitetul său executiv. Dimpotrivă, „Românul” de sub conducerea dlui Vasile Goldiș, a umplut coloane întregi de-ale numărului său popular cu insulte și calomnii debitate la adresa ziarului nostru și a celor cari îl susțin.

La început, la adunările noastre populare, organizate și cu concursul nostru și al celor cari se identifică cu noi, s'a făcut încercarea de-a aduce în discuție publică și chestiunea „tradării” noastre. În curând, însă, s'au putut convinge „fruntașii” noștri că pasul lor nesocotit este dezaprobat nu numai de aderenții ziarului nostru, ci chiar și de acei oameni de bun simț cari mai țin la organul autorizat. Li s'a adus chiar la cunoștință că dacă vor mai încerca să răspândească calomnia tradării și în sânul poporului — vor întâmpina pretutindenea cea mai energetică protestare.

Și la adunările populare ce au urmat adunărilor dela Lugoj n'au mai fost atinse aceste frământări, — până acum de curând. La Belint, însă, și la Șeini au răsărit din nou pornirile nefaste ale unor „fruntași” de a lovi în „Tribuna” și susținătorii ei, încercându-se discreditarea organului nostru în fața poporului.

În cursul acestui an am dovedit îndeajuns că „trădătorii” nu trebuie căutați în tabăra noastră. Am dovedit îndeajuns că toate învinuirile ce ni-s'au adus sunt minciuni și calomnii ordinare, născocite de

chiar cei cari sunt vinovați de păcatele ce ni-s'au atribuit. N'am avea, deci, nici un motiv să ne temem de aducerea în discuție și în fața poporului a chestiunii tradării. Dragostea noastră pentru cauza națională ne impune, însă, datoria să ne ridicăm glasul împotriva noilor porniri criminale și să avertizăm cei câțiva „fruntași” pătimiși să nu continue pe calea ce-au apucat din nou. Să lăsăm poporului credința mântuitoare că între cărturarii noștri stăpânește cea mai desăvârșită bunăînțelegere.

Protestul nostru nu se mărginește, însă, la atâta. „Fruntașii” noștri, nevoiți să renunțe la discuția publică a frământărilor noastre interne, profită de „banchetele” ce urmează, de obicei, adunărilor populare și în „tosturile” ce se rostesc la masa verde, dau curs liber pornirilor lor pătimase, atacând ziarul nostru și reeditând la masa albă vechile minciuni și calomnii, căutând în acelăș timp să înăbușe glasurile celor cari cer nu vorbe umflăte, ci argumente și dovezi.

La Săini, spre pildă, însuși președintele clubului deputaților naționaliști s'a lăsat răpit de patimă și a declarat „trădător de neam” pe harnicul preot dela Dorolt, Constantin Lucaciu, pentru că acesta a avut tăria să afirme că a cetit „cu drag” frumoasele articole ale dlui Octavian Goga. Ce-i drept, d. Dr. Teodor Mihali a fost nevoit să revină asupra acestei osândiri categorice și să declare că... a interpretat greșit cuvintele dlui Constantin Lucaciu, dar rămâne faptul că a încercat — fără rezultat — terorizarea unui preot român mândru de convingerile sale.

Insemnările unui visător.

De Corneliu Moldovan.

Nu tuturor li-s dragi priveliștile muntoase, cu orizontul strimt și contururile mărginite. Privirea suferă, căci nu se poate desfăta în larg, și, isbindu-se de stâncile ascuțite și sterile, se întoarce bolnavă înapoi, asemeni unei paseri rănite. Gândurile nu se pot bucura de avântul spațiilor luminoase, de nețărmita libertate a cutezanței lor. În văile acelea înguste și adânci, cu drumuri care ocolesc și cu poteci sfioase, vântul trece șgomotos și grăbit, ca un fluviu bogat, care și-a ales prăpastiile drept albie și zidurile munților drept țărmuri. Sufletul, în fața uriașelor împietriri, se simte mic, umilit, încătușat, străin de măreția piscurilor înzăpezite, veșnic însetat de zările odihnitoare ale șesului.

Rare ori câte-o priveliște duioasă, caldă, amintitoare de trecut, care se mângâie nesomnul celui visător, care să desmierde suferința celui ostenit. Cerul, aproape totdeauna acoperit cu nouri, rare ori deschide câte-o oază albastră, câte-un luminieș eteric, care să insenineze cugetarea celui posomorit. Din când în când — un răsărit de lună, asvârlind pete grele de strălucire albă pe spinarea împădurită a muntelui, — fărâmițând prin jocuri de umbră prietenoasă și lumina rece, aleele șerpuitoare din parc, ori cufundând în cascade de pulbere argintie, vilele pitorești acățate de stâncile pleșuve.

Seara pe șosea, când umbra s'a coborât și aerul parfumat de răcoarea fumurie a amurgului, se pregătește pentru întuneric, pribeagul stăruie în

popas, ea să-și încânte ochii de melancolia luminei care moare. Soarele a esfinit de mult, — jos e umbră, o pânză brumărie se distramă în infinite paienjenisuri, iar din înalțuri picură tăcerea, ca o ploaie liniștită și fină.

E aproape noapte.

Numai pe vârful muntelui, câte-un coperiș de adăpost ori o colibă de păstor, se bucură încă de razele amurgului târziu, căci soarele se desparte cu tristețe de locurile dragi și nu le poate părăsi, fără să trimită o privire înapoi.

Tot astfel amintirea. Când s'a potolit în suflet, când totul s'a stins în uitare și tăcere, tot mai rămâne câte-o icoană îndepărtată, câte-un gând înalt, care se bucură încă de lumina soarelui pe care nu-l mai vedem.

Alături de șosea, par'că ar vrea să se întreacă la fugă cu linia dreaptă a drumului, riul zbuciumat trece șpumos, selbatec, plin de mânie; se luptă cu fiecare stâncă ce-i stă în cale, vrea s'o răstoarne, s'o prăbușească, s'o șfarme. Însă măruntelile valuri, limpezi și fragede, nu se pot împotrivi multă vreme stăvilarelor de piatră. Ceașurile curg repede și riul are încă mult de mers. Șpumegând disprețuitor, mica oștire de valuri se risipește printre stânci, ropotind rășboinic, pentru ca jos în vale, ramurile împrăștiate să se îmbine din nou și riul să pornească mai departe întregit, puternic, biruitor.

E singura muzică a muntoasei priveliști, — singura viață și singura mișcare în noaptea grea care apasă asupra uriașilor înmărmuriți. E riul — o lamă argintie, o dungă scilpitoare aburită de

șpumă, care se înmlădie cu sunet, se frînge cu șgomot, șuierătoare și armonioasă, împrumutând vălilor ecouri prelungi și sonore, iar peșterilor școbite în pieptul muntelui, gemete șurde, suspine tulburi, precum ar veni din adâncuri sau din departare.

Pornesc pe țărmul riului cântător, ca să ascult povestea lui plină de vitejie, să mă pătrund de taina murmurului glumețe, prin care valurile mărunte își rid cu veselie de gigantii împietriți în nesimțirea veacurilor.

Cei refugiați la munte, își petrec nopțile dormind. Se întore de vreme ca să se închidă în casă, și după câteva rînduri citite, adorm obosiți. Însăși tinerii, cari în decursul zilei s'au cățarat pe stânci, în plimbări periculoase, pentru a atinge culmile, se întore repede la căminul pașnic, pentru a visa aceea ce n'au putut ajunge. Aerul proaspăt și monotonia priveliștilor de noapte, n'are nimic atrăgător: nici un îndemn la reverie, — nici o chemare la dragoste.

Pe minunatele alei, în parcul scilpitor de rouă, boschetele sunt prea întunecate, umbrele prea dese, aerul prea răcoros, parfumurile prea umede.

Nici lumina, nici întunericul nu sunt prietenoase iubirii. Iubirea e asemenea unei flori plâpânde, care se șfiește de vâpaia zilei și se închide cu șpaimă la întuneric, dar care se desvoltă răspânditoare de miresme nesecate, ziua la umbra răcoroasă, noaptea în semiobscuritatea caldă a pașistei largi, aurită de lună sau șărutată de focurile micilor diamante care împodobesc diadema nopții.

Prin „toasturile” aceste se explică și tăcerea organului autorizat la somările cuprinse în articolele noastre „Ce-i cu trădarea”. Neavând ce răspunde în publicitate, continuă să răspundă în taină, la masa albă, dela gură la ureche, cu aluzii misterioase cari umplu auditorul de fiori „Știm noi ce știm, dar lucrurile aceste nu se pot spune în public”.

Domnilor „fruntași”, cari încercați să terorizați opinia publică, nu știți nimic, sau mai bine, știți un singur lucru: Știți că „Tribuna” este un organ românesc intransigent, care a apărut în trecut și va apăra și în viitor interesele partidului național român.

Știți un singur lucru: Știți că „Tribuna” este un organ de control al vieții noastre naționale și întotdeauna dușman celor cari sub masca naționalismului caută numai satisfacerea unor interese personale inavabile.

Iată dară de ce iarăși și iarăși trebuie să revenim asupra somării cuprinse în titlul acestor rânduri:

Ce-i cu tradarea?

Impăcarea partidelor din România. Ziarului „Deutsches Volksblatt” din Viena i-se comunică din București că, în urma dorinței exprese a regelui Carol de-a se face împăcarea între partidul conservator și partidul conservator-democrat de sub conducerea dlui Take Ionescu, această împăcare ar fi acum pe cale de realizare.

La 1 Noembrie cabinetul conservator va fi remaniat și anume în chipul următor: D. Take Ionescu va accepta portofoliul finanțelor în cabinetul Carp iar d. P. Carp la ministerul de interne în locul dlui Marghiloman care va trece la departamentul externelor.

În același timp însă citim în „Doljul”, organul partidului conservator-democrat:

În ziua de 12 (25) Octombrie c. d. Take Ionescu fiind la Craiova cu ocazia unui proces a făcut următoarea declarațiune — autorizând ca să fie publicată — în privința împăcării conservatorilor:

„Tratatul de împăcare s'au rupt în mod definitiv și pentru totdeauna. În parlament vom a-

Iubirea e un sentiment suav, subtil, ciudat, misterios. Schimbările vremii o tulbură, capriciile firei o mahnesc, se luptă anevoie cu căldurile lunilor de vară și se îngroapă în nesimțitoare somnolență, când gerul și ghița vestesc mânia iernei.

Iubirea visează nopți instelate, amurguri melancolice, pași înflorite de vânturi calde, zări limpezi și ceruri ca lacrima, — iubirea așteaptă primăvara, primăvara eternă, când totul renaște înfloritor și tinăr, — visează veșnica înflorire care nu va da niciodată roade; iubirea se teme de rodnicie, căci rodnicia e sfârșitul primăverii.

Iubirea e învinsă cu ușurință de durerile adânci, de suferințele grele. Fragedă și suavă, nu se poate împotrivi furtunii; parfumurile viselor trandafirilor se scutură repede. Tot astfel bucuriile mari, plăcerile banale ale vieții, mulțumirea și îndestularea o jignesc, amenințând-o cu trîndăvia.

Iubirea se hrănește din negurile trecătoare ale melancoliei, din gânduri triste și visuri nedeslucite, din teamă și sfiiciune, din asfințitul durerilor poetice, din penumbra frământărilor sufletesti, — din suspine care așteaptă mângâiere, din lacrimi care se topește în zimbete, din zimbete care vor aprinde în inimi scânteia fericirii.

Indrăgostiții își primenesc singuri mahnirile, greșesc par'că cu dinadine pentru a cunoaște farmecul unui cuvânt de iertare, se ceartă de dragul împăcării, plâng pentru dulceața lacrimilor, care vor fi șterse fără întârziere, de sărutarea risipitorului noroc.

taca guvernul în toate chestiunile ce s'au ivit și voi face acțiune comună cu d. Brătianu pentru „Constituantă”, — de altfel pentru a lămuri situația noastră în sensul declarațiilor ce vă fac voi scrie câteva articole la gazete, zilele acestea”.

Italia și presa Austriacă. Primul-ministru al Italiei, Giolitti, a trimis redacției ziarului „Neue Fr. Presse” o scrisoare prin care sepling contra presei austriace care a luat o atitudine dușmană față de Italia, aducându-i o mulțime de acuzații nedrepte.

Giolitti spune că între guvernele italian și austriac relațiile sunt tot atât de cordiale ca mai înainte, fiind întărite mai ales prin stima ce Italia o are față de bătrînul suveran al Austro-Ungariei, care are merite așa de mari în menținerea păcii europene.

Primul-ministru italian își încheie scrisoarea spunând că Italia va face tot posibilul ca statul quo să nu fie turburat, căci aceasta este și în interesul Italiei.

Sedința Camerei. Obstrucția tehnică urmează înainte, după ce opoziția a hotărît să nu suspende tactica de până acum.

Sedința următoare ca avea loc Vineri, fiind mâine și poimâine sărbători catolice.

Spre prăpastie.

De Roman Ciorogariu.

De un an de zile se vestește la răpântii: tradare ici, tradare colo, tradare pretutindeni. Iar când bunii Români, speriați de acest bucium al trădătorilor, întreabă, că unde este tradarea? — atunci tainice șoapte spun la ureche: a fost, este, va fi, — noi știm ce știm. Dacă nici aceasta giugiulire nu ajunge, atunci urmează ultima rațiune: Goldiș a spus. Goldiș știe.

Da, d. Goldiș știe multe. El este un adânc cunoscător al istoriei, cunoaște crimele politice și arta lor. Cunoaște pe criminalii încoronați ai lui Shakespeare, exact precum cunoaște fiziologia criminalilor lui Lombroso. Cunoaște și pe Nordau cu minciunile lui convenționale. Cu un cuvânt, cunoaște toate elementele criminalității. Pe lângă aceasta d. Goldiș mai este un bun cunoscător al lui Machiavelli. El știe cum se întrebuintează acele elemente și cum se îmbracă în haina legalității crima politică, prin o oficialitate falsă. El este artist în cunoașterea țesăturilor diplomatice, știe cum se fac trădători chiar din senin. El cu ajutorul acestei științe poate face din cine ce vrea, din apostol trădător și din trădător apostol, după cum cer interesele lui de utilizare. N'are decât să aplice rețetele criminaliștilor politici, rețete uzitate în arta diplomatică.

Și ce este anume crima mea?

Am muncit o viață întreagă pentru întărirea credinței strămoșești, pentru că numai unde este credință religioasă este și statornicie de caracter. Am făcut apostolia culturii prin care se formează conștiința națională și am luat drept de viză consolidarea noastră economică, ca să ne putem ține locul în lupta de existență a popoarelor. Cine a dat unui popor aceste trei condițiuni de viață, i-a dat libertatea, pentru că un popor religios, cult și bogat își știe apăra libertatea sa.

Cehilor încă nu le mergea mai bine odinioară până se luptau numai la urna electorală, unde erau bătuți. Și-au premenit însă viața politică cu programul cultural și economic, iar astăzi Boemia are cele mai frumoase instituțiuni culturale și cele mai productive resurse de venit în monarhie: este *Schatzkammerul* (vistieria) Austriei. Astăzi Cehii au poziție dominantă în parlament, în guvern și la Burg. Fără de poporul ceh nu se mai poate face astăzi nici politică internă nici politică externă în Austria. Războiul și pacea internă și cea externă este în mâna lor. Și la toate aceste au ajuns prin armata spirituală ce și-au angajat-o la lupta politice.

Verböczyanii nu înțeleg acest *milieu* al politice moderne. După mentalitatea lor politica este chestie de drept și dreptul e cuprins în paragrafi, iar la paragrafi numai avocatul se pricepe. Scriitorul, preotul, dascălul, industriașul, comercian-

mul, plugarul este numai vulgul profan în concepțiunea culturii verböczyane.

Domnul Goldiș este un savant criminalist social. Dânsul cunoaște psihologia mulțimei și știe cum se smulge puterea din mâna ei și se centralizează în dictatura personală. Știe și aceea că o dictatură personală nu este o poziție platonice, ci plină de aur, smirnă și tămâie binemiroși-toare. A deschis dar toate ranele trecutului și a deschis gura largă a poftelor lacome de prăzi, cu cari s'au aruncat asupra „Tribunei” cu lozincă: „Tribuna” trebuie să piară. Par'că auzi vuietul invaziunilor barbare: jos cu monumentele.

D. Goldiș, dacă-i era de politică și de bună credință n'avea decât să releveze abaterea „Tribunei” dela program și să o atace pe motive politice. Dar aceasta n'a putut-o face de cătră falanga de scriitori cari s'au grupat să aperse steagul desfășurat de d. Goga, de a cărui romanitate nu se poate atinge nimeni.

Să facem dar un trădător din preajma „Tribunei”, cum ar zice d. Caragiale, — prin tăgăntă.

Alesul acestei manevre am fost eu, pentru că eu stau în cea mai expusă poziție strategică. Sunt directorul unui institut cu înaltă misiune culturală, care stă sub controlul guvernului, — nu mă pot apăra deschis.

În poziția aceasta expusă a trebuit să înfrunt două asalturi pentru tradare; unul pentru tradare de patrie, altul pentru tradare de neam. Ascultați, vă rog, povestea aceasta a crimelor politice, cari deodată mă făcură și trădător de patrie și trădător de neam. Un an de zile am stat în bătaia focului, cu răbdare supraomenească, dar când „Românul” zice, că lumea a trecut la ordinea zilei peste chestia tradării ca peste un lucru dovedit, ar fi sinucidere morală să mai tac și să nu uzez de cel mai elementar drept al apărării.

I.

Trădător de patrie.

În anul 1908 se luaseră demersuri din Budapesta pentru detronarea regretatului episcop de pie memorie Nicolau Popea. Inceputul se făcuse cu ordinele de destituire a unor asesori dela consistor și profesori dela institutul pedagogic din Caransebeș.

Zguduit în suflet de lovitura ce se pregătește autonomiei noastre bisericesti, am sărit întru apărarea ei și a episcopului Nicolae Popea, pentru care eu aveam o adâncă venerațiune și am scris articolul următor, apărut în Nr. 72 din 1908 al „Tribunei”:

Atentatul din Caransebeș.

Ziarele maghiare colportează lucruri scârboase despre stările noastre bisericesti din Caransebeș și ciudat lucru, că cele mai exagerate și scârboase știri apar chiar în ziarele din Arad, cari din cazul pretinselor neorînduiri din Caransebeș fac un fel de pendent la perversitățile cazului Harden-Moltke din Berlin.

N'am reaga la aceste murdării, dar astăzi ne aduc ziarele din România știrea primită dela Agenția Telegrafică Ungară din Budapesta, despre delict de natură a atinge morala, a demoraliza tinerimea și a profana biserica, pe cari le-ar fi constatând o anchetă constituită de ministrul Apponyi, „în urma repetatelor denunțuri”. Va să zică agenția politică s'a îngrijit de compromiterea Caransebeșului înaintea lumii întregi. După aceste desvăliri nu mai putem tăcea.

Fapt e, că din Caransebeș de mult transpiră lucruri anormale. Factorii dela ocărnuirea diecezei n'au reușit a învinge greutățile interne și a purifica gremiul diecezan. Guvernul s'a folosit de această slăbiciune a regimului diecezan pentru a distruge autonomia bisericești ortodoxe, într'un chip cum nu s'a mai pomenit în lume.

Ce anume s'a întâmplat în Caransebeș?

Denunțanții au făcut insinuări la guvern, că în seminarul ortodox din Caransebeș, profesorii și elevii trăesc în desfrinare, că nu se țin lecțiunile și mai presus de toate, acest pretins pervers institut e saturat de spirit daco-român, elevii seminariului îmbrăcați în haine țărănești au făcut pe agenții electorali la ultimele alegeri parlamentare.

Tot în această căldare bagă și pe asesorii consistoriali. Guvernul anchetează și comisarul de anchetă adună toate murdăriile de stradă, birt, gazetările locale, șoapte și le raportează exmitentului său. Acesta apoi ia dovadă raportul comisarului și fără a mai acuză

consistorul, la dispoziții de destituiri, nu numai a profesorilor inculpați ci și a asesor. consistoriali; ref. școlii de învățământ numai de un an este în funcțiune, dar pentru aceea se face răspunzător pentru stările dela institut de pe vremuri mai vechi sub cuvânt, că n'a vizitat și controlat direct institutul, ce nici nu e slujba lui. Așa introduce guvernul un fel de statar în Caransebeș. Aceasta este trista poveste a întâmplării.

În fața acestei situații ținem de a noastră datorie a declara, că noi suntem în prima linie aceia, cari pretindem dela guvernul diecezan puritanism în conducerea așezămintelor culturale bisericești, noi cari privim la seminarele noastre ca la lumina ochilor, cerem curățenia moravurilor și disciplină în institutele noastre, căci de acolo se duce lumina moralei și culturai între popor, și cum va lumina sfeșnecul pus sub obroc, noi suntem cei dintâi cari cerem, ca institutele noastre să fie astfel conduse, ca ele să poată presta critica și a guvernului și a lumii întregi; dar aceea ce a făcut guvernul nu este inspecțiune ci inquizițiune. Remarcăm în prima linie această procedură ilegală a guvernului.

Recunoaștem mai departe dreptul guvernului de inspecțiune și dreptul de a cere dela autoritatea bisericească îndreptarea lucrurilor, întru cât ar subversa abuzuri în biserică, în cas de renitență a face despre aceasta raport Coroanei, care e numit pe episcopul, ca și președintele corporațiilor noastre bisericești, nu-i recunoaștem dreptul de dispozițiune, ce constituie atentat împotriva autonomiei noastre bisericești garantată de legea sancționată de M. Sa.

Sunt abuzuri în Caransebeș? Iarba rea din holdă piară, dar nu calce copită de haiduc pe sânul maicii noastre bisericești. Dreptate și curățenie să se facă în Caransebeș, dacă într'adevăr a existat murdăria ce i-se impută. Octogenarul Prea Sfințit, N. Popa a încredințat administrarea diecezei vicarului său părintelui arhimandrit Musta, bărbat integru, care va face acolo ordine. N'ar fi vrednic de locul ce'l ocupă de nu și-ar face-o nici aici nici dincolo de mormânt.

Dar nu numai despre această sanare este vorba, ci mai presus de toate, că s'a atentat la autonomia bisericești noastre și aceasta nu mai e exclusiv chestia Caransebeșului ci chestia întregii bisericești ortodoxe și e rîndul mitropolitului Ioan Meșianu de a-și face datoria întru apărarea autonomiei bisericești. Părinte Mitropolit la-ți crucea, noi te urmăm, ori de l-ți este prea grea, dă-o altuia.

Ce vă temeiți? „Facțiuni politice” se folosesc de slăbiciunile oamenilor din Caransebeș și de omnipotența momentană din Budapesta, ca să-și facă cuib chiar în biserică și pe ruinele ei să aprindă focuri neronice. O speculă politică, atâta e tot. Unde ingerii sunt fricoși, acolo dracii sunt temerari. Ori doar nu mai sunt ingeri păzitori în biserică?

Un corector dela „Tribuna” a furat și a vândut cu 500 cor. manuscrisul acestui articol, iar cumpărătorul l'a trimis dlui ministru Apponyi ca corpus delicti, drept dovadă, că eu agit în „Tribuna” contra guvernului. La această denunțare, guvernul îmi casă salariul de 3000 cor. din ajutorul de stat prin ordinul de data 25 August 1908 în care zice: „Din ajutorul de stat numai astfel de scopuri bisericești pot fi promovate, cari evident acopăr și interesele statului, iar despre numitul director — adică despre mine — am astfel de informații cari mă fac să mă îndoiesc în privința aceasta, în consecință suspend ajutorul de stat pus în prospect pentru director până mă voi convinge despre temeinicia ori netemeinicia informațiilor mele”. Va să zică eu sunt tras în judecată pentru sentimentele mele naționale „cari nu acopăr interesele statului” și caracteristic e că în aceeaș vreme — din senin, ne cerut de consistor — guvernul asignează suma de 3000 cor. suprimată dela mine, pentru d. Goldiș — „conglăsuitorul” dlui Apponyi, — care înainte nu avea salariu din ajutorul de stat ci din casa consistorială.

Îndată ce am primit acest ordin ministerial am cerut cercetare contra mea să mi-se spună faptele cari nu acopăr interesele statului și m'am dus în persoană la ministru să-mi aflu erima. D. secretar de stat Toth János, spunea că nu pentru politică, ci alte iregularități, dar d. ministru a re-

cunoscut că numai politica poate fi aceea pentru ce nu „acopere interesele statului” și văzând însuși că tot nu poate fi destituit un director seminarial, pentru că își apără autonomia bisericești sale pe simplul motiv că a scris în „Tribuna”, a sistat procedura și în 29 Octomvrie 1908 îmi pune de nou în curgere salariul — „în mod interințial până se va convinge deplin despre temeinicia ori netemeinicia informațiilor sale, când va decide definitiv asupra sortii mele”.

Au urmat apoi în altă ordine de lucruri „dovezile așteptate de guvern în actul dtt. 29 Octomvrie 1908.

Iată cum:

Fostul profesor preparandial Ioan Costa, în luna Maiu 1908, începe o nouă campanie contra mea în „Függetlenség” din Arad, sub titluri sensaționale, ca de pildă: „Din preajma „Tribunei”, „Martiri flămânzi”, „Din bucătăria strigoilor dela „Tribuna”. În acești articoli d. Costa mă acuză, că eu aș fi șterpelit ajutorul bănesc sosit afirmativ dela Ligă pentru învățătorul Indreica, pe vremea când acela era în temnița din Seghedin, unde ajunsese ca ștromanul lui Costa.

Mai departe că eu aș fi promis pedagogului Vasile Dolga, că îl voi lăsa să facă examen deodată de pe cl. III și a IV-a precum și de calificare învățătorescă, în decursul aceluiaș an școlar și până la eventuala intrare în temniță, dacă va primi răspunderea pentru articolii incriminați ai „Tribunei”.

„Dovezile” aceste cuprinse în articoli de ziare fură trimise la guvern. Guvernul reacearcă pe P. S. Sa episcopul meu Ioan I. Papp în 27 Iulie 1909 să facă cercetare riguroasă în contra mea și să-i înainteze actele de cercetare, iar pe mine să mă îndrume a trage în judecată pe Costa înaintea curții cu jurați din Oradea-mare pentru calomnie și în termin de opt zile să-i raporteze telegrafic despre soartea procesului.

Prea Sfinția Sa era în Reichenhall și nu putu da răspunsul. În nedumerirea sa că va scăpa termenul de improsuare, guvernul, cu două zile înainte solicită de nou telegrafic urzirea procesului chiar din oficiu, dacă eu nu l'aș fi urzit la ordinul primit de mai înainte. Eu însă urzisem procesul la prima îndrumare, în loc de unul două, și contra redacției, ca să nu-i rămână guvernului nici o rezervă. Redactorul „Függetlenségului” s'a convins despre netemeinicia acuzelor cuprinse în articolul foii și mi-a dat satisfacție în public prin retractarea celor scrise despre mine și și-a cerut scuze în ziarul „Függetlenség”.

A urmat dar cercetarea contra mea și procesul contra lui Costa. La consistor a făcut cercetarea dl Goldiș și am fost achitat, iar la curtea cu jurați din Oradea-mare s'a ținut pertractarea în luna Ianuarie 1909, și s'a terminat cu aceea, că dl Ioan Costa văzându-se în fața judecătorilor a făcut declarația că sunt neadevărate cele ce le-a scris despre mine și pentru injuria ce mi-a făcut se roagă de iertare. L'am iertat creștinește.

Și așa scăpă Costa de pedepsă.

Guvernul a luat spre știre aceasta neașteptată finalizare a procesului meu de tradare de patrie. De salariu însă nu vorbește, el a rămas tot interințial acordat, pe semne, până se vor ivi alte „dovezi”.

Au urmat și aceste. A trebuit să mai merg odată la curtea cu jurați din Oradea-mare. Dl Costa, urzise un proces de calomnie contra „Tribunei”, care îi respinsese atacurile debitate în foile ungurești contra mea, anume că eu l'aș fi dat afară din institut pentru sentimentele lui patriotice.

Acest proces a trecut prin două retorte, anume odată prin retorta tribunalului din Arad, a cărui sentință a anulat-o tabla regească pe motiv de competență și a transpus procesul la curtea cu jurați din Oradea-mare, unde era să se dovedească cum persecut eu pe profesorii cari sunt buni patrioți și cu manuscrisele furate să se dovedească cum agitez eu în „Tribuna” contra maghiarismului.

Aici s'a desbătut procesul în luna Aprile 1911 și s'a desvălit întreagă istoria furtului manuscriselor mele „trădătoare de patrie”. A fost o crinčenă ciocnire în care au rămas pe teren acuzatorii. Dl Constantin Savu, fostul redactor responsabil al „Tribunei” pe vremea atacurilor, a fost achitat și dl Costa condamnat la peste 500 cor. spese de proces. Lumea știe din desbaterile acestor procese că cine a stat la spatele lui Costa. Nu mai deschid ranele sociale cari au creat aceea epocă de urgie — eu mă apăr numai.

Iată povestea trădării mele de patrie cu toate peripețiile ei, de când am făcut sminteală oamenilor prin aceea că am îndrăsnit să intru în cinul călugăresc.

Celelalte le-ar ști spune arhiva secției politice din ministerul de culte.

A fost greșită baza de operație, își vor fi zis, cei ce juraseră pe capul meu. Haid ne unim toți lefegii pe altă bază, pe bază națională și sub altă șefie, sub șefia maestrului Vasile Goldiș. Aici noi suntem și acuzatorii și judecătorii. Așa ajunsei eu pe mâna șavanților Măglași, cari mă făcură trădător de neam și mă dădură în judecata comitetului național, care în acest proces bizar figurează și ca acuzator și ca judecător... și ca executor.

Trădător de patrie ori de neam, indiferent, numai titlu de nimicire să fie, căci despre aceasta este vorba iar nu despre politica neamului românesc.

Congregația de toamnă a Aradului.

Arad, 30 Octomvrie.

Am asistat iarăși la o ședință plină de momente agitate, în palatul comitatului nostru. Raportul anual al vice-comitelui ne-a dat iarăși mohorâta schiță a multiplelor nevoi de cari suferă viața acestui comitat românesc. Ajunge să amintim numai stările dureroase de pe tărâmul instrucției populare, ca să ne putem face o idee despre zelul și conștiințiozitatea celor puși în fruntea comitatului.

În cercul Hălmagiului, de pildă — ca să ilustrăm numai cu un singur fapt — din 2835 copii de școală nu cercetează școala decât 1022 de inși și nu pentru că populația românească din acest cerc n'ar fi ajuns să înțeleagă rostul învățământului, ci numai și numai în lipsă de școale. Ba, ne vine să credem, că întunerecul analfabetismului e tolerat în mod intenționat de cătră conducătorii acestui comitat, e vorbă doar de lumina ce ar trebui să se reverse asupra păturilor românești și ei nu pot să ajungă în colisie cu lozinca generală a politicei ungurești. Păcat că membrii români ai congregației n'au stăruit de loc asupra acestui rușinos și fatal neajuns, solicitând conducerii o intervenție la ministru. Din rispa celor aproape două miliarde tescuite din truda poporului, ar putea să cadă fie și numai o fărâamă în poala orpșitei cerșitoare, care este învățământul din acest comitat.

Raportul vice-comitelui, a fost redactat și de data asta numai ungurește. Au făcut bine oratorii români că n'au uitat să ceară redactarea lui și în românește, referindu-se la lege și la covârșitoarea

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente pot afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: Székely și Betti mobile în Piața Széchenyi-47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

— Mare asortiment în trusouri pentru mirese. —
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat

majoritate pe care o avem în comitat. Pretenția aceasta a noastră trebuie înțelesă cu fiecare prilej și cu o stăruință crescândă. Iar dacă congregația a statornicit printr'o hotărâre anterioară uzul de până acum, hotărârea trebuie schimbată și dreptul nostru legal afirmat deplin. E una din datoriile noastre cele mai mari să facem aceasta și sperăm că în viitorul cel mai apropiat vom și face-o.

O împrejurare care izbește pe orice om care simte cu adevărat durerile populației e creșterea neconținută a impozitelor, anunțată și în raportul vice-comitelui. Oratorii români au combătut și în acest punct raportul, arătând că actualul sistem nu poate să ducă decât la ruina deplină a comitatului.

Urmând la desbatere seria lungă de chestiuni afișate la ordinea zilei, oratorii români au cerut, între altele, ca comunele să nu fie silite să contribuie la fondul de pensii al notarilor comunali. Notarii au o situație morală frumoasă, pe care însă au discreditat-o prin serviciile lor de mameluci și uneltele oarbe ale tuturor guvernelor. Știm că notarii au ajuns o adevărată calamitate pentru popor și e de-adreptul injuriei să ceri poporului un ajutor pentru această tagmă de impilatori urgisiți. Firește, excepțiile sunt disparente și oratorii noștri n'au putut să le considere.

Un izvor de multe neajunsuri pentru comunicația generală e halul drumurilor comitatense. Oratorii români au cerut ca îngrijirea drumurilor să fie încredințată comunelor ca pe vremuri, căci sătenii au tot interesul să le ție în stare bună. Cu sistemul actual drumurile vor ajunge și mai rău, deoarece controlul nu numai că e greu, dar abia se și poate face.

Hotărârea a vre-o 10 până'n 15 comune românești cu privire la închiderea birturilor în serbători a fost vestită congregației în aplauzele de mândrie ale membrilor români. Oratorii noștri au stăruit aci ca factorii administrației să respecte această hotărâre, punându-le în rigoroasă aplicare.

Chestiunea daniei dela Zarand, făcută în 1858 de familia boierească Gyulai a provocat o deosebit de viie discuție. E vorba de o moșie măricică dăruită de Gyulai-ești comunei Zarand, pe atunci nedespărțită încă în comună urbarială și politică. Dania s'a făcut în scopuri de binefacere obștească. Comuna politică intentează acum proces pentru moșie, cu gând s'o acapareze în scopul unei grădini de copii (kisedovo), drept pepiniere de maghiarizare în acel neaoș ținut românesc.

Comisia permanentă a propus aprobarea procesului contemplat de comuna politică, intervenind însă în chip energic membrii români, s'a întâmplat minunea ca comisia să-și abandoneze propunerea și să adopte punctul nostru de vedere. Comitele însuși a aderat pentru punctul nostru de vedere. Intre argumentele aduse de oratorii români a fost și mișcarea ostilă

țărănilor zărândani, cari apără chiar cu forța brațelor pământul, ajuns după o stăpânire de 53 ani proprietatea lor. Comuna politică Zarand poate stăruia pentru proces și chiar să obție încuviințarea ministerului, în fața judecătoriei nu poate însă decât să-l peardă.

Discuțiile au fost pornite și susținute până la sfârșitul ședinței și de data asta de membrii români, de d-nii Dr. Cornel Iancu, Dr. Șt. C. Pop, Dr. I. Marșeu și V. Goldiș.

Serbările dela Galați.

La Galați. — Un oaspe scump pentru acest oraș. — Fragmente din articolele politice. — Noi și Eminescu. — Pe terasă.

Galați, 15 Octombrie.

Din camera mea cu priveliștea atâta de frumoasă înspre port privesc cu nesăț în zare. Am uitat oboseala drumului lung și ochii mei nu se mai satură la vederea pitoreștilor tablouri, cari schimbă în fiecare clipă, ca la un cinematograf. Văd catargurile înălțându-se maiestru în liniștea inserării, zecile de bărci, cari aleargă din toate părțile spre țarm. Un vapor ancorează. Se aud lămurit strigătele marinarilor. O clipă ele se înalță puternic, apoi treptat, treptat surd se pierd, se duc par'că undeva purtate de valurile potolite ale bătrînului fluviu.

Se aprind luminile, cari încep să tremure îmbrăcând zeci de culori. Și, ca o chemare cerească, din turnul catedralei începe să răsună glasul de clopot. Răsună melodios și cald și dulce ca un cântec de leagăn la capul unui copil obosit. Răsună prelung, chemând la odihnă orașul, care mâne va îmbrăca haina de sărbătoare pentru primirea oaspei cu chip de bronz, pentru primirea oaspei, care din noaptea sufletului lui a revărsat atâta lumină asupra noastră a tuturor. Orașul prozaic, orașul care cuprinde în mijlocul lui atâtea firi practice, atâți copii de neamuri străine aduși de dorul de câștig din toate colțurile pământului, va îmbrăca haina de sărbătoare și va primi pe luceafărul poeziei noastre, pe cel mai idealist visător, pe cel mai puțin practic între muritori, întru întimpinarea căruia au sosit și vor sosi până mâne dimineața trimișii Românilor din toate țările. Dovadă că tocmăi aici, în acest furnicar stăpânit de griji materiale s'au găsit suflete cari să se încălzească mai mult de ceea ce este frumos și nobil.

Orașul adoarme. Adoarme, visând sărbătoarea de mâne, cum visează copilul un dar frumos, pe care și-l'a cerut și-l'a așteaptă, ca pe o comoară scumpă, cu care se va mândri. Cu ce-ar negustori Orevii și Grecii decât cu statuia lui Eminescu?

Mâne vor veni să slăvească amintirea lui. Vor veni buni și răi. Vor veni oameni sinceri și vor fi desigur și de aceia, cari n'au alt scop decât acela de a se lustrui în lumina numelui lui. De aceia, cari habar n'au de gândurile ce au frământat mintea lui, de sentimentele ce s'au sbuciumat în sufletul lui, până a ajunge să exclame: Organele-s sfărîmate și maestrul e nebun! Vor veni mulți cu evlavie să se închine, mulți vor veni să arate doar că și ei știu puțin arta și poezia. Căci sunt oamnei și oameni.

Și, în timp ce liniștea se lasă tot mai adâncă peste orașul adormit, răsună volumul de articole politice al poetului. Le-am citit de atâtea ori și, gândindu-mă la cele ce se petrec la noi în Ardeal, de câte ori nu m'am gândit că parc'au fost scrise anume pentru noi. Iată de pildă un pasagiu din articolul „Frază și Adevăr”:

„Sărăcia trebuie luată în înțelesul ei adevărat. Sărac e cel ce se simte sărac, cel ce îi trebuie mai mult decât are. Că e așa, avem dovadă o

sumă de cuvinte, care însemnează relele morale prin cuvinte împrumutate sărăciei și boalei. Mișel însemna altă dată sărac. Azi înseamnă lipsit de calități morale. Odată vovezii români dăruiau prin hrisoave pe mișei în înțelesul lor. Astăzi mișei în înțelesul nostru stăpânesc toată țara dela un capăt la altul”. Să ne gândim la cele petrecute la noi, la batjocura adusă opiniei publice prin debitarea tuturor poveștilor mincinoase și — să tragem concluziunile.

Sau alt pasagiu din Semi-Barbaria: „Pseudo-Românul în semi-barbaria lui are defectul acestei stări intelectuale: Nu e în stare a pricepe termenii tehnici cu cari operează și-i întrebunțează pe dos. Semi-barbaria e o boală produsă prin mediu străin, decrepitudinea ce s'ar produce plantând un stejar la loc băltoș și mlăștinos și suprimându-l la regimul salciei comune”.

Din nefericire, ne-a fost dat să vedem, la noi în Ardeal roadele semi-barbariei și ne-am cutremurat de mediul și cultura străină. Le-am văzut și ne-am cutremurat. Nu ne-a speriat gândul că loviturile lor ar putea distruge persoane, ci piedecile pe cari le puneau stejarului culturai naționale, supunându-l la regimul salciei. Ce bine ar fi făcut acei domni dela noi cari venind la inaugurarea statuei lui Eminescu, ar fi citit pe drum, măcar așa spre a le trece de urit, volumul lui de articole politice. Ar fi văzut cum caracterizează Eminescu stări sociale analoge cu cele dela noi, ar fi văzut cum luptă pentru apărarea culturai noastre. Și poate s'ar fi convins că e o neghobie a afirma că scriitorii n'au ce căuta în lupta politică a unui neam.

Pe terasa hotelului întâlnesc un cunoscut din Ardeal. O întâlnire pe cât de neașteptată, pe atâta de îmbucurătoare. A venit și el, cu alții să asiste la serbare.

— Sunt mulți dela noi? Ar fi bine să fi venit mulți. Vezi tu, în ce-l privește pe Eminescu, la noi s'a găsit unu care să ne facă de ris Ardealul întreg. Noroc că cei dintâi cari l'au înmormântat cu cartea lui de critică cu tot au fost tot ardelenii...

— Au venit. D. Goldiș va vorbi. Ci că e delegatul partidului național.

— Va aduce și aici în discuție chestia tradării, chestie care înlocuiește renta de idei din discursurile rostite la unele adunări? Ar fi nostim.

— Nu știu. În ori ce caz alegerea asta e curioasă. Eu cred că acela care trebuia să vorbească în numele nostru ca neam și ca oameni cu năzuințe culturale era altcineva. L'ai auzit vre-odată vorbind pe d. Andrei Bărseanu?

— Ai uitat se vede că d. Bărseanu, pe lângă cultura ce o reprezintă, mai e și un artist....

Prietenul zîmbește cu un zîmbet obosit. În depărtări răsună strident glasul unei sirene.

Sosirea oaspeților.

Galați, 28 Octombrie. Astă seară a avut loc ultima consfătuire a comitetului pentru ridicarea monumentului lui Eminescu în locuința dlui Botez. A asistat la această consfătuire și d. Duiliu Zamfirescu, membru al Academiei Române.

În vederea serbărilor de mâne au început să sosească delegații diferitelor societăți de peste munte și ai societăților din țară. Cu trenul de Moldova a sosit delegația studenților din Iași compusă din 12 membri.

A mai sosit delegația studenților bucovineni, profesorul Repta și diaconul Mitropoliei din Cernăuți.

Toți delegații au fost primiți la gară de membrii comitetului de recepție și găzduiți parte la hotel, parte la membrii comitetului.

Cu trenul de 11.35 a sosit și d. ministru Arion.

Din vreme au venit pe peronul gării d. Corneliu Botez, președintele comitetului pentru ridicarea monumentului și membrii acestui comitet, directorii școlilor secundare, P. S. S. Episcopul Dunărei de jos însoțit de arhimandriții de scaun și protoereul județului, dnii prefect de județ și de poliție, dnii ajutor de primar Bădărău și Missir,

Fiți cu aten-
țiune la firmă!

GYULAY KÁROLY

Atelier de fotografii artistice,
— — de primul rang. — —

TIMIȘOARA, Józsefváros, Hunyady u. 5.

— — (Lângă Casina »Dévidéld.«) — —

Fotografi și portrete, reproducții după fotografi vechi și noul în mărime naturală, expuneri de obiective speciale pentru interioruri, acatice, și lucrări în aquarel și olei artistic executate. Ceice se provoacă la anunțul din »Tribuna« capătă 10% rabat. Fiți cu atențiune la firmă

parte dintre dnii deputați și delegația studenților din Bucovina.

La descendera din vagon d. ministru care era însoțit de d. Boroianu, arhitectul Tănăsescu, d. Lămotescu și alte persoane au fost întâmpinați de toți cei de față cu care d. ministru s'a întreținut câteva minute.

Tot cu acel tren a mai sosit d. N. Iorga. Dsa a fost primit de o delegație a Ligei culturale.

Mâne dimineață urmează să sosească și restul delegațiilor și invitațiilor din țară și de peste munți.

Coresp.

Decursul serbărilor.

Primum următoarea telegramă: *Desvătarea monumentului a avut loc în mijlocul unei însufletiri solemne și în fața unui public numeros.*

Din Ungaria au asistat numai puțini. În toate cercurile a făcut impresie rea faptul că Românii în Ungaria n'au fost reprezentați în mod oficial, deși reprezentanților li-s'au făcut toate înlesnirile. Raport amănunțit urmează.

Adunare poporală la Șimleu.

Aderenții partidului național român din comitatul Sălăgiului sunt convocați la

adunarea poporală,

care se va ține în Șimleu la 8 Noemvrie 1911 st. n. a. m. la orele 12 pe piața lernelor dinaintea Hotelului „Național” cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Situația politică generală.
2. Sufragiul universal.
3. Proiectele militare.
4. Propuneri, proiect de rezoluție.

Șimleu, la 28 Octomvrie 1911.

Gheorghe Pop de Băsești, Alimpiu Barbuloviciu, George Maior, Andrei Cosma, Augustin Vicas, Emil Vicas, Emil Ostate, Cassiu Deleu, Domițian Cupșa, Aurel Oltean, Nicolae Munthiu, Simion Pinte, Avram Dragoș, Alimpiu Coste, Ioan Szakáll, Traian Truș, Ioan Deleu, Dr. Augustin Pinte, Valer Ancean, Dr. Victor Deleu, Ioan Papiriu Pop, Eugen Boroș, George Păteș, Alesandru Maier, Dr. Valer Vicăș, Cornel Gogan, Nicolae Gogan, Teodor Alesuțan, Dr. Alesandru Aciu, Vasiliu Oros, Ioan Lobonț, Aurel Cigărean, Patrițiu Sfura, Vasiliu Păteș, Ioan Moissă, George Farcău, Petru Chiș, George Moșan, Vasiliu Pustai, Ioan Groza, Vasiliu Aluș, Flore Rotar, Pavel Strava, Petre Ioncău, Dr. Coriolan Șteer, Ioan Tătar, George Bocoș, Ioan D. Popu, George Filip, George Crăiut, Ioan Truș, Iosif Cozmuța, Simion Popp sen., Teodor Bichiș, Vasiliu Hoble, Vasiliu Mureșan, Vasiliu Pop, Victor Mărcuș, Demetriu Coroian, Ioan Filep, Vasiliu Papp, Dr. Mihai Pop, Ioan Coste, Dr. Cornel Centea, Dr. Ioan Ember, Petru Pop, Ioan Lengyel, Petru Rob, Emil Deac, Mihai Marchiș, Pop Vasiliu, Mihai Rob, Mihai Cadar, Vasiliu Sas, Dr. Ladislau Gyurko, Emeric Pop, Vasiliu Mica, Florian Cocian, Teofil Dragomir, Lazar Caba, Ioan Pop, Teodor Bohățiel,

Vasile Mureșan, Samuil Urian, Clemente Pop, Laurențiu Bran, Ioan Andrei Domșa, Alimpiu Coste, Demetriu Mureșan, Ioan Oltean, Ioan Taloș, Corneliu Caba, Dr. George Pop, Dr. Ioan Suciș, Dr. Ioan Gheție, Vasiliu Pop.

Scrisori din Roma.

Răsboiul. — Sfântul scaun și răsboiul. — Indignarea Italianilor: două ziare străine boicotate.

Roma, 28 Octomvrie.

(Dela corespondentul nostru special). Pe coasta Africii, bubuie tunul și mor soldați. Ultimele lupte, au fost un adevărat botez de sânge pentru Italiani, și a trebuit să fie în luptă fibra forte și rezistență a rasei laine, ca să poată învinge atacul tenace și îndârjit al Turcilor: Derna s'a cucerit cu o luptă crâncenă, o luptă de 12 ore, care s'a sfârșit cu un atac la baionetă.

La Raioneté! când se ajunge la acest punct, viețile sunt în pericol; piepturile soldaților se împing deschise înspre vârful ascuțit al fierului ucigător și mor, da, mor mulți când lupta a ajuns la baionetă. Astfel s'a întâmplat la Derna; astfel au murit soldați italieni și soldați turci, în lupta dela Derna.

Ieri, telegraful ne-a adus o altă știre tristă: lângă Tripoli, soldații turci au dat asalt unei aripi de avangardă italiană, și în acelaș timp, Arabii din oaze au atacat această aripă pe la spate. Prinși între două focuri, Italianii au dat un măreț exemplu de bravură și de sânge rece, și după câteva sfurtări, au respins amândouă atacurile. Dar trebuie să fi murit mulți, cu toate că telegraful nu înregistrează decât vr'o 15.

Și pe când colo în Africa se sting vieți și se ciopătesc corpuri tinere, pe când Puterile refuză să intervie în acest răsboi făcut numai pentru o ambiție de mărire de teritor, pe când Italia și Turcia își aruncă, una contra celeilalte oștile sale, Sfântul scaun, prin ziarul său „Osservatore Romano”, publică o notă prin care declară că Vaticanul va fi neutru în conflictul italo-ture.

Nota Vaticanului, a dat naștere la ironii și la glume răutăcioase pe socoteala Sfântului Scaun; dar ori cât de deplăsat ar fi, această notă nu face decât să probeze încă odată lumii, că Papa nu a renunțat la dreptul său de putere pământescă și că între zidurile Vaticanului, politica ce se urmează acum este tot aceea ce se urma acum 50 de ani, înainte de cucerirea Romei: politica de protestare contra usurpării dreptului pământesc, și considerarea ca Putere a Vaticanului.

Așa vrea politica Vaticană; dar în intimitatea sufletului său, cine știe dacă Papa nu este de partea politicii italienești!

Dar orice glas Vaticanului nu are nici un fel de efect asupra guvernelor statelor Europei au hotărât.

Toată opinia publică italiană este favorabilă acestui răsboi.

Ca să vă dau o probă de simpatie de care se bucură în Italia acțiunea răsboinică în Africa, vă citez cazul ziarului ilustrat „The Graphyc” din Londra, care a publicat un articol contrar Italiei și contrar răsboiului. Populația cultă a Italiei a protestat în masă contra acestui ziar; scrisori pline de o sinceră indignare s'au publicat contra autorului acestui articol, și cum „The Graphyc” este un ziar ilustrat, de o oare-care valoare și cum aproape toate cluburile și cercurile, precum și cele mai de seamă cafenele erau abonate, în urma aceluia articol, toate cafenelele, cercurile și cluburile au scris direcției renunțând la abonament.

De asemenea, de ieri a început în Roma, și se va urma de sigur în toate orașele Italiei, boicotajul cunoscutului ziar umoristic „Simplicismus”, care a publicat o ilustrație în care este figurat un soldat italian care luptă cu pușca contra nimănu,

deoarece, în Africa — după cu zice „Simplicismus” — nu a întâlnit nici un ture.

Și are dreptate Italia să se indigneze contra celor ce iau în bătaie de joc faptele sale.

I. T. Alian.

Adunarea dela Săini.

Săini, 27 Octomvrie.

Azi Vineri a avut loc adunarea poporală convocată de aderenții partidului național român din comitatul Sătmăru. În telegramă v'am raportat pe scurt despre decurgerea ei. Totul s'a petrecut în desăvârșită ordine cum și era de dorit. Păcat numai că glasul convocărilor a fost ascultat de un număr atât de mic de alegători români.

Discursurile rostite de reprezentanții partidului au fost ascultate cu atenție și rezoluția primită cu unanimitate. A mai redat conținutul discursurilor imi pare de prisos, fiindcă și la adunările din celelalte centre cam tot aceleași discursuri s'au rostit. N'am putea decât să aprobăm din tot sufletul nostru și această adunare, dacă unii dintre fruntașii noștri nu s'ar fi datat la atacuri nesăbuite împotriva oamenilor grupați în jurul mult iubitei noastre foi „Tribuna”.

Între oratorii invitați să vorbească la adunare era și părintele învins Lucaciu din Dorolț, fratele dlui Dr. Vasile Lucaciu. Prevenit însă despre atacurile ce aveau să se adreseze celor din jurul „Tribunei”, părintele Constantin Lucaciu a refuzat să și dea concursul la spargerea buneii înțelegeri din sînul poporului.

Oratorii cei dintâi s'au mărginit deci și ei să facă numai aluzii la „Tribuna” și „Tribuniștii” și mai ales la „poetul politician” Octavian G o g a. Nu așa, însă tânărul nostru „fruntaș” Dr. Aurel Nyilvan, care a lovit pe față în frunții cei ce nu mărturisese cea mai desăvârșită slugărnice față de anumiți „șefi” și organul autorizat. La propunerea acestui tânăr fruntaș, adunarea a și primit un adaos de rezoluție în care adunarea se declară solidară cu comitetul național și reprobă orice tendință de distrugere a acestei solidarități venită din partea unei „coterii răutăcioase”. Alegătorii adunați cei mai mulți nici nu știau de acest adaos și erau de credință că rezoluția e identică cu rezoluțiile prezintate la alte adunări poporale.

La banchet, însă, „fruntașii” noștri au lăsat frîn liber patimei lor oarbe, provocând un adevărat scandal. După ce s'au rostit două toasturi, dl Dr. Vasile Lucaciu, secretarul partidului nostru național român, secotat din buzunar un ziar ungurese „Szatmárnegyei Közlöny” și adresându-se fratelui său Constanțiu Lucaciu îl apostrofează că iar i-a ajuns numele în foile unguerești și-l trage la răspundere pentru ce n'a sfintit crucea din Dorolț cu inscripție ungurească!

Foia, în care se cuprindea și rezumatul unui articol din „Tribuna”, trece în mâna dlui Dr. Teodor Mihali, care — după ce tește câteva rânduri — se ridică deodată în picioare, turburat la față, agitat, cu priviți amenințătoare.

„Mi-a căzut în mână — înepu dl Dr. Teodor Mihali — foia aceasta ungurească care la loc de frunte reproduce articolul nefericitului compromițător al sfintei solidarități naționale publicat de „Tribuna”, articol în care sunt atacați vrednicii și de viața jertfelniciei membri ai comitetului național. Cetiți, domnilor și fraților, acest articol, aceste infamii...”

În acest moment, dl Constantin Lucaciu îl întrerupe: „L-am cetit în original și l-am cetit cu dulce!”

Cuvintele aceste izvorite din demnitatea unui bărbat mândru de convingerile sale, l'a scos din sărite pe dl Mihali, care i-a aruncat cuvintele:

„Este grozav! Domnule, te declar după aceste de trădător de neam și fraticid!”

Dl Constanțiu Lucaciu se ridică să protesteze, dar oamenii „fruntașii” îl primesc cu strigăte amenințătoare. Românii de bun simț caută să calmeze agitația, vorbesc cu dl Mihali, îl roagă pe

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungari

Temesvár Gy. város Háromkirály ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de brânșă aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpa omnibus perșan 6 persoane cară funebre, feluric căruțe »landaner« su preț. moderate

dl Constantin Lucaciu să renunțe, căci „ești preot și vestitorul evangheliei iubirii și a suferinții”.

Liniștea se restabilește în cele din urmă și dl Mihali declară că a înțeles rău cuvintele dlui Constantin Lucaciu, retractează ofensa și și cere scuzele.

Dl Constantin Lucaciu, luând și el cuvântul, declară că ia la cunoștință declarația, dar ridică mînușă ce i-s'a aruncat cu atîta nesocotință.

Se ridică apoi dl Ion Sârba, vrednicul protopop al Someutei, și în numele Românilor sătmăreni închină pentru dl Dr. Teodor Mihali și Constantin Lucaciu „de toți iubitul și zelosul preot și activ Român”.

Incidental acesta provocat de un orgoliu nesăbuit a făcut o penibilă impresie asupra celor de față, dintre cari cei mai mulți s'au îndepărtat cu impresia că nu poate să aibă dreptate cel care încearcă să terorizeze.

Și acum drept încheiere, în numele meu și al numeroșilor săi admiratori din părțile aceste îl rog pe dl Octavian Goga, iubitul nostru îndrumător, să continue pe calea apucată și să lupte înainte lupta pentru adevăr și lumină.

Impărtășește-ne și de acum înainte de sfaturile tale frumoase izvorite din cea mai curată inimă de Român, și tot mai mulți și tot mai mult drag te vom celi și te vom urma, căci vrem și noi o solidaritate, dar o solidaritate în muncă națională românească conștientă, și nu o solidaritate în noacțiune.

Cor.

Revoluția în China.

Știrile mai nouă ce sosesc din China anunță că revoluționarii ar fi pierdut o luptă și au fost nevoiți să se retragă. În același timp se anunță însă că guvenul a hotărît să intre în tratative cu răsculații și să împlinească cererile lor. Primul pas este reconstruirea cabinetului și înlocuirea miniștrilor nepopulari cu miniștri chinezi.

Telegramele ne raportează următoarele:

Proclamarea republicei.

Agencia Reuter află că Liuan-Heng, șeful rebelilor, a notificat consiliilor din Hanekeu că a fost proclamat președinte al republicii chineze. Miniștrii străini cărora li-s'a transmis această comunicare, nu au răspuns nimic. Liuan-Heng a propus să ia asupra sa administrarea birourilor vamilor din Tșangșă și din celelalte porturi ocupate de rebeli; miniștri însă au protestat stăruiind a arăta că vămile sunt deja angajate.

Lupte sângeroase.

Peking. Agencia Reuter află că Impărăteasa mamă a Chinei a dat un milion de talezi pentru campania în contra răsvrățiților revoluționari.

Adunarea națională a recomandat înființarea imediată a unui parlament, reconstruirea cabinetului cu excluderea nobililor și amnestia pentru toate delictele politice.

London. Agencia Reuter află din Peking că o depeșă oficială declară că ieri a fost o luptă crîncenă în împrejurimile orașului Han-Keou. Revoluționarii au fost bătuti și trupele imperiale au reluat orașul Han-Keou. Corespondentul lui Reuter adaugă că trupele imperiale au pierdut 40 de morți și 150 de răniți, pe când pierderile revoluționarilor s'ar ridica la 400 de morți. Trupele imperiale au capturat 30 de tunuri.

Peking. (Telegramă oficială). Primul corp de armată sub ordinele ministrului de război Jintchang, a înaintat ieri în contra revoluționarilor care au fost alungați cu pierderi serioase. Trupele guvernamentale au luat o mare cantitate de tunuri și de munițiuni.

După ce au pus mîna pe orașul Shekan, trupele au înaintat și au mai luat orașul Hankou.

Peking. Agencia Reuter află că ministerul de externe a declarat că serviciul trenurilor între Han-Keou și Peking va fi reluat cu începere de luni.

Doă orașe din provincia Setschouan, care fuseseră ocupate de răsvrățiți, au fost reluate de trupele imperiale.

Sfințirea „Internatului Meseriașilor și Comercianților Români” din Cernăuți.

În aceste vremuri de prefacere, de crîncenă luptă economică între națiuni, luptă care pretinde o multime de sacrificii, nimic nu e mai greu decât alegerea armei cu care trebuie să lovești în rivalul amenințator să te înădușe, fără milă. Aproape toate clasele sociale le vezi înarmate până în dinți și mereu noi cari pe toate terenele, suntem cei mai slabi, simțim săgeata repezită, nici nu știm din care parte. Pătura de jos, clasa țărănească se tînguiește, că cei de sus o asupresc și-i fac nedreptăți. Țăranul înghite și tace deoarece știe că nu are putere. De singura clasă de mijloc până acum 3—4 ani nu se auzia nimica. Și cine nu ne-ar fi cunoscut sigur că ar fi conchis din acesta făcere mormântală o mulțămire; ar fi crezut că din pricina bunei stări a clasei de mijloc, noi nu mai pierdem vremea cu ea. Așa ar fi crezut acela, care nu ne-ar fi cunoscut, dar nu așa noi cari simțiam rana în corpul nostru național, noi, cari am observat vitrega noastră evoluțiune, noi cari vedeam cum se înalță din ce în ce între pătura de jos și clasa intelectuală un perete de granit: insinuarea străinilor ca clasă de mijloc în mijlocul nostru.

Și, firește, pentru a nu renunța la existența tuturor claselor sociale, prin urmare la însăși existența întregului popor românesc din Bucovina, împotriva acestei insinuări a trebuit să se ivească o rezistență, care a devenit eu atât mai puternică, cu cât la puterile rezistente ale factorilor din clasa noastră de mijloc s'au adăugat și puterile intelectualilor. Deci mîna în mîna cei doi trei meseriași și comercianți români cu cei șase-șapte intelectuali au început acțiunea nașterii și renașterii clasei de mijloc, al cărei gol trebuia umplut. Colecte, daruri, jertfe peste jertfe, dela banul văduvei și leul meseriașului până la suma mai mare a celui care-și dădea seama de scopul colectei.

Așa s'a întemeiat „Internatul meseriașilor și comercianților români”. Începînd cu neadormitul și marele focar de cultură „Societatea pentru literatură și cultura poporului român din Bucovina” care din cât a avut, ca un bun și grijuliu părinte i-a dat zestre, mădularului ei „Societății meseriașilor români din Cernăuți și suburbii” o bucată de pămînt, unde să-și zidească o casă și să-și crească copii: „Creșteți și Vă înmulțiți” — a zis societatea pentru cultură și literatură, meseriașilor — dar dacă Vă veți însrăina, averea rămâne a mea. Și „Internatul meseriașilor și comercianților români” s'a sfințit Duminecă în 2 Octomvrie. Cine a fost și a văzut acea impunătoare clădire, împodobită cu steaguri tricolore, cu piatra în care literele gravate arătau numele marinosului și nobilului protector, Excelența Sa I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Vladimir de Repta, a simțit de bună seamă pe obrazul său câteva lacrimi fierbinți, tradînd în extern fericirea sufletească. Odăi încăpătoare, și multe, curate, înzestrate cu apeduct, lumină electrică — în sfîrșit băiatul, viitor meseriaș, unde oare s'ar simți mai bine decât în acele simpatice încăperi. Însaș clădirea, însuș traiul cel va duce, îi va arăta tîmărului elev înalta lui chemare, de care singur va simți că trebuie să fie mîndru.

Sfințirea internatului a fost o adevărată serbare. Luînd cuvîntul de deschidere președintele Societății meseriașilor din Cernăuți, d. Dimitrie Bucevschi, bineventează oaspeții și trece după aceea la istoricul Internatului, care e merit pentru creșterea de meseriași și comercianți români, pentru întărirea celei mai neglijate stări... Cu acest institut de bine facere „începutul e făcut; cu el se impune la toată suflarea românească sfînta datorie, de a cultiva acest sîmbure din grădina neamului nostru, ca el să devie un arbore puternic nutritor cu fructul și umbritor cu frunzișul său pentru națiunea română”. Mulțumind tuturor celor, cari au pus umărul la ridicarea acestui institut neprețuit, d. Bucevschi termină cuvîntul său de deschidere arătînd, că în anii jubilar ai Maj. Sale Impăratului toate popoarele s'au întrecut prin crearea de institute filantropice, dar accentuiază, că Românii, și ei nu s'au lăsat mai pe jos. „Armonia” a intonat cu însuflețire imnul împărăresc, după care a luat cuvîntul părintele Cărbune, vice-președintele „Însotirii orașenilor români din Suceava”, care a stăruiat asupra importanței naționale a acestei instituții.

A urmat corul „Armoniei” intonînd „Mulți ani” la adresa M. S. Preagloriosului nostru împărat Francisc Iosif I. Era înălțător să aziști la această serbare. Când vorbele unui orator te umpleau de căldură și speranță mare pentru viitorul nostru, când „Armonia” te fermeca cu dulcile armonii ale cântecelor ce le executa. Și când să fi cântat „Armonia” mai cu însuflețire și mai frumos, dacă nu la un așa prilej atât de rar în viața poporului nostru.

Din partea comitetului țării, ca al treilea, ia cuvîntul d. deputat Țurcan.

Din acest prilej comitetul a primit telegrame și felicitări din următoarele părți: dep. d. Dr. Reut, în numele clubului român din Câmpulung; Însotirea orașenilor din Suceava; d. Dr. Mihută, d. deputat și profesor Dr. Eusebie Popovici, Suceava; d. director Veslovski, Câmpulung; notarul Dr. Bendeschi, Dorna; I. P. C. Sa păr. arhimandrit Calinescu; veteranul protopresbiter păr. Ierimevici din Berchisești; d. general Stoica din Urziceni ș. a.

Seara s'a aranjat o petrecere, prin care s'a terminat serbarea românească din 22 Oct. — Dumnezeu să ne ajute

I. E. Torouțiu.

Războiul italo-turc.

Evenimentele de pe câmpul de război au avut urmări foarte păgubitoare pentru trupele italiene debarcate deja în provincie. Atacurile trupelor otomane unite au fost în mare parte încoronate de succes și au adevărit întru toate greutățile ce trebuie să întâmpine o oaste dușmană purtînd războiul pe pămînt străin, contra unor oameni cari n'au nici bunuri de împărășiat și nici strălucite schiptruri de rob.

Telegramele de azi după amiazi aduc știrea că Turcii au recucerit de nou terenumurile pierdute.

Situația italienilor.

Corespondentul din Tripolis al ziarului „Daily Telegraph” desminte știrile exagerate ale ziarelor italiene asupra forțelor turce, cari au atacat pozițiunile italiene în noaptea de Mercuri spre Joi. Corespondentul adaugă că niciodată n'au fost văzuți mai mult ca 500 Turci la un loc. Numărul total al trupelor turce care au luat parte la atac, nu trece de 1500, așa că e imposibil ca ei să fi pierdut 1100 morți.

Atacurile energice ale forțelor turce se atribuie influenței lui Enver bey.

Corespondentul spune că lucrurile au luat o întorsătură defavorabilă pentru Italieni.

Rolurile s'au schimbat deodată, așa că Italienii sunt puși în defensivă.

Toate ziarele italiene constată cu regret că situația în Tripolitania este foarte critică; și că se simte nevoie de a se trimite noi trupe. Incurînd se va face o schimbare în conducerea războiului, de oarece s'a constatat că s'au comis până acum greșeli enorme în conducere.

Noile lupte la Tripolis.

Agencia Stefani află din Tripolis cu data de 26: Spre zorii zilei pe la orele 5.20, după o noapte de veghere, petrecută însă în liniște, s'a început a se prevedea un nou atac din partea Turcilor. sprijiniți de mari contingente de Arabi; era de sigur vorba de o mare multime armată. Mai bine de 6 mii erau deja semualați de aeroplane pe drumul Azizia și întăriți de mari grupe

sosite în timpul zilei de ieri. Atacul a fost început de puternice grupe de călăreți arabi și turci, cari apăreau dealungul întregii linii ocupate de noi. Această linie se întinde de jur împrejurul Tripoliei. De îndată ce caii vrăjmași apărură, se dete alarma de cătră posturile mici și de îndată se auzi sgomotul de împușcături pe toată linia, ceea ce a avut de efect de a-i face să se depărteze cu pierderi. Inșă vrăjmașii se întoarseră sprijiniți și de numeroase detașamente de infanterie regulată și neregulată și atacul se pronunță puternic pe front, apoi spre aripa noastră stângă, pe care au încercat a o întoarce, în vreme ce se menținea numai cu un caracter de manifestațiune pe dreapta noastră.

Lupta deveni crâncenă, mai ales la centru între pozițiunile Henni, micul fort Mersl și Bumeliana, pe cari inimicul le-a atacat cu furie, ajungând chiar pe retransamentele ocupate de bersaglieri și de compania de debarcare. Inimicul înaintă în fața primei linii în formațiune risipită, întărită pe de-a rândul cu trupe proaspete din două mari rezerve. În urmă înaintă în masă și făcu o năvălire, încercând să spargă linia, însă a fost repins pe tot frontul cu pierderi foarte serioase.

De asemenea, pe aripa noastră stângă, lupta fu foarte vie, însă încercarea de a face o întoarcere asupra ei, nu a reușit și inimicul a trebuit să se retragă cu pierderi serioase, urmărit de focul nostru și de focul a patru baterii Krupp așezate pe mormintele Karamanli. Totuși, unele detașamente arabe au izbutit să pătrundă până în spatele frontului nostru până la satul Villanedjabbey, însă au fost îndată încunjurate și distruse.

Trupele noastre au părăsit liniștea și sângele rece. Unele detașamente de infanterie au lăsat să se apropie Arabii până lângă retransamente fără a trage focuri, în urmă când au fost foarte aproape i-au acoperit cu un foc foarte violent silindu-i să fugă cu pierderi serioase. Atunci soldații noștri eșiră din șanțuri operând un contra atac cu baoneta și urmărindu-o câtăva vreme și risipindu-i. Indată intensitatea atacului pe front a început să se micșoreze. Aripa dreaptă înaintă convergent la contra atacul aripei stângi a vrăjmașului cu un deplin succes sub protecțiunea vaselor noastre.

Artileria turcă a încercat însă nu a reușit să-și reazeze artileria care a fost distrusă. Pierderile inimicului sunt grave și trec de 1000 de morți cu numărul răniților. E cu neputință a se preciza pierderile noastre cari nu sunt serioase. Măsurile de curățire a oazei continuă. Cei aflați cu armele în mâni au fost împușcați. Casele, colibe și satul de beduini dela porțile Tripoliei au fost incendiate. De acum înainte se va putea avea siguranța spatelui pozițiilor noastre. Orașul este liniștit.

Steamerul Serbia, purtând 600 de Arabi depărtați, a plecat spre insulele Tremiti.

Situațiunea la Homs este acum bună.

Recucerirea Tripolisului.

Constantinopol, 30 Octombrie. O telegramă din Constantinopol anunță că trupele turcești și arabe unite, după o luptă crâncenă, în care Italienii au pierdut vr'o câteva mii de oameni, au recucerit Tripolisul și Benghazi. O altă telegramă spune, că după această luptă comandantul suprem al armatei turcești a somat pe Italieni să scoată trupele din Tripolis și Benghazi.

Frankfurt, 30 Octombrie. În localitate s'a lătit vestea că față de știrea oficială primită la Constantinopol se menține numai aevărul că Turcii au recucerit Bumeliana și cu această au căzut în stăpânirea lor toate izvoarele cari alimentează Tripolisul cu apă.

Pe lângă cei o mie morți și răniți, dintre Italieni au căzut captivi cam tot atâția.

INFORMAȚII.

A R A D, 30 Octombrie n. 1911.

— **Vlaicu a sburat la o mie de metri.** Din București ni-se scrie: Vineri, inginerul nostru Aurel Vlaicu a săvârșit cel mai frumos sbor din câte a făcut până acum. Profitând de vremea frumoasă, și-a scos mașina pe câmpul dela Cotroceni și s'a ridicat în văzduh.

La orele 5 seara, după câteva mici ocoluri, s'a îndreptat înspre București dând mașinei sale o iuteală tot mai mare și ridicându-se în înălțimi tot mai mari.

Ajuns de-asupra grădinei Cismigiuului, atîngea înălțimea de 1000 de metri. Sborul lui a durat aproape o oră.

La coborâre i-s'au făcut ovații însufleșite.

— **Eminescu citit la castelul Peleş.** Din Sinia ni-se scrie: De câteva zile, d-na și d. A. D. Xenopol se află actualmente la Sinaia. În una din zilele trecute, după masa dela castelul Peleş, distinsa scriitoare Riria, aducând vorba asupra lui Eminescu, a cerut voie M. S. Reginei să-I cetească traducerea regretatului Al. Gr. Suțu, în limba franceză. Frumoasele versuri, puse în adevărata lor lumină prin aleasa cetire, au făcut un efect covârșitor. Ele au fost în special foarte aprețuite de cătră M. S. Regina, o cunosătoare în materie. Asistența în destul de numeroasă, între care și principesa de Wied, a ramas încântată.

— **Donația unui Grec pentru Români.** Ziarele din Atena ne aduc vestea că în capitala Greciei, a murit Duminecă deputatul Panaghi Harocopos care a trăit mai mult timp în România și din a cărui dona-

țiune de o jumătate milion se datorește construirea bisericii grecești din București.

Prin testamentul său care a fost deschis zilele acestea la trib. din Atena, defunctul lasă printre alte legate o sumă de 100,000 lei, din a cărei venit să se înzestreze în fiecare an zece fete românce de țărani de pe moșia ce o ținuse în arendă în România.

Defunctul a mai lăsat alte numeroase legate pentru construirea de școli în Grecia, pentru burse cătră elevii silitori și pentru a se înzestra un număr de fete din satul său natal.

Inmormântarea lui s'a făcut cu mare pompă la Atena, Miercurea trecută.

— **Viriliștii români în comitatul Sălaj pe a. 1912.** Andrei Cosma, director de bancă (Șimlău); George Pop de Băsești, mare proprietar (Băsești); Dr. George Pop, adv. (Zelău); Dr. Alexandru Pop, adv. (Cehul-Silvaniei); Emeric Pop, director de bancă (Jibou); Vasile Mica, proprietar (S. Odorhei); Florian Cocian, adv. (Domniș); Dr. Ladislau Gyurkó, adv. (Jibou); Petre Pop, preot (Babța); Dr. Mihai Pop, adv. (Cehul-Silvaniei); Mihai Bohățel, dir. de bancă (Băsești); Mihai Pop, preot (Cucen); Laurențiu Bran, preot (Somesăplac); George Filep, proprietar (Săncraiu); Constantin Iuga, preot (Țigani); Ioan Cheseli-Dragomir, preot (Năpradca); Patrițiu Lobonț, preot (Silivaș); Demetriu Rugan, proprietar (Cehalul-român); Găvrilă Vaida, preot (Bobota).

— **Gazurile dela Șarmășel în flacări.** O telegramă din Cluj anunță că Sâmbătă noaptea a avut loc la Șarmășel o puternică erupție de gaz. Păzitorul din apropiere, trezindu-se la sgomotul pricinuit de erupție, a aprins lampa. De flacăra ei s'a aprins însă gazurile, cari ard și acum.

Păzitorul și nevasta lui au suferit răni grave. Nevasta lui a murit în urma rănilor.

Autoritățile au cerut numai decât ajutorul miliției pentru localizarea focului. A și sosit la Șarmășel o companie de pioneri din Alba-Iulia, cari au început lucrările de localizare.

— **Serata meseriașilor români din Arad.** Aseară meseriașii români din Arad au ținut a doua serată literară, în sala restaurantului „Milenium”. Un frumos număr de meseriași au luat parte la serbare, dovadă interesul ce-l poartă meseriașii noștri pentru înaintarea și cultivarea lor. Seratele aceste, promit a deveni adevărate serbări muncitorești, căci se observă o agitație vie în sânul meseriașilor noștri dornici de înaintare și cultivare, dar durere lăsați în voia sortii. Un oraș ca Aradul, unde sunt aproape 15 mii români, o să fie întrecut în cele culturale în multe privințe chiar și de satele noastre mai înaintate!

D. Sava D a m i a n salută cu bucurie pe cei prezenți că vede că abea înjghebate aceste serate, un număr atât de frumos de meseriași iau deja parte. Spune că astăzi când neamul românesc sărbătorește pe cel mai mare poet al neamului, pe Eminescu, ridicându-i un monument la Galați se cuvine ca și noi să ne aducem aminte de el, căci el ca nimeni altul a descris suferințele muncitorești în poezia „Impărat și proletar”.

Urmează conferența dlui S. Calu, „Despre rolul femeii în societatea de azi”. Dl Calu arată cum și femeile în timpul de față au început lupta pentru drepturile ce li-se cuvin în societatea de azi. Spune cum femeile pentru trailul zilnic au în-

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Aranjată cu mașinăriile cele mai moderne, cu putere electrică; spală, calcă și curăță albituri bărbătești și de dame și toffelul de lingerie cu prețuri moderate.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

deputat a se ocupa cu diferite ocupațiuni, înlocuind astfel în parte pe bărbați. Arată cum în Finlanda (Rusia) femeile sunt atât de înaintate în cultură de au câștigat chiar și dreptul de vot, alegând astfel la alegerile trecute mai mulți deputați — femei.

Di Grebla predă cu mult haz monologul „O pățanie” de Antoniu Pop.

Di Teodor execută din vioară mai multe compoziții românești.

Di Laazar predă poezia „Din valurile vremii” de Eminescu.

D. Strențgar, cântă cu vocea-i plăcută doina „Pe lângă plopii fără soț” de Eminescu.

D. Calu, declamă poeziile „Pe stradă”, „Ioan Păun” și „Pentru femei”, dovedind a fi un bun declamator.

Aclamat de public d. Vernescu execută cu multă dibăcie la vioară mai multe cântece românești, fiind răsplătit cu furtunoase aplauze.

D. Țăran îndeamnă pe muncitori la unire și bună înțelegere, căci numai strâns uniți vor putea duce lupta cu succes. Indeamnă pentru o și mai mare propagandă, pentru reușita deplină a acestei serate.

Ca ultimul punct ne înveselește și d. Maghiar cu vocea-i plăcută cântând „Noaptea vine, trece”.

Cu aceste s'a sfârșit a doua serată literară, rămânând cei prezenți deplin mulțumiți. Pe serata viitoare d. Vernescu a binevoit a ne promite o conferință științifică. La revedere deci pe ziua de 12 Noemvrie.

După cum suntem informați meseriașii noștri se pregătesc pe sărbătorile Crăciunului cu o reprezentare teatrală. **T.**

— **Din suferințele Românilor bucovineni.** Cătim în „Foaia Poporului” din Cernăuți: De un timp se observă un curent ostil la jandarmerie față de Români. Toate posturile marcante sunt ocupate cu străini. Ba chiar și ca simpli jandarmi sunt preferați străinii și Români sunt înlăturați. Așa în anul acesta din 25 aspirați de jandarmerie cari frecventează școala, sunt numi 2 Români și restul străini. Ce e mai curios, chiar și jandarmii din Boemia află loc la noi și ai noștri nu. Domnilor deputați spre atenție!

— **Necrolog.** Ni-se scrie din Brad: În 8/21 Octomvrie a. e. a încetat din viață o adevărată mamă și un model de soție. A fost mult iubită și în veci neuitată soție a învățătorului Pavel Lazar din Brad. La locul de odihnă au mutat pe fericita luni la 10/23 Octomvrie a. e., orele 2 p. m. Serviciul l'au oficiat 5 preoți în frunte cu protopres-

biterul tractual. A luat parte toată ineligența din Brad și jur. O deplâng: iubitul ei soț cu cele două fetițe și ambii părinți. O deplânge întreaga societate românească din Brad și jur.

— **Anecdote despre F. Liszt.** Genialul pianist era un om foarte milos. În special avea milă de copii săraci și îi iubea, nu pentru că ar fi, cum se zice, niște îngeri de nevinovăție, deoarece în raport cu dezvoltarea lor fizică au și ei poate defectele noastre. Dar felul cum se manifestă la ei aceste defecte are un ce gingaș în sine, ce armoniază cu juvenila lor fizionomie. Intr'o zi Liszt pe când avea să traverseze un bulevard la Paris, un mic savoyard care mătura pașole îi ceru 5 parale. Liszt se căută în buzunar și în buzunar dă numai peste o piesă de 5 franci.

Cam perplex îl întrebă pe micul cerșetor... „Nu” are să-i schimbe piesa. „Nu”! fu răspunsul însoțit de o inimă tristă, dar mă duc să fac măruntș pentru ea, și până atunci domnule fii bun și ține mătura mea”. Iată'l pe marele virtuos stând la un colți de bulevard cu mătura în mână. Liszt nu'și dădu seama de situațiunea sa comică, până ce câțiva trecători îl cunoscuseră. Dar marele artist bravă pe trecătorii ce se strinseră în jurul lui și așteptă până ce-i sosi micul savoyard cu moneda schimbată.

Intr'o zi Liszt fu invitat la o soarea de Tarul Nicolae I. În timpul când artistul interpreta o admirabilă operă, Nicolae I vorbia în gura mare cu o doamnă dela palat. Ofențat de aceasta, deodată se opri. Tarul rămase surprins și se duse direct la Liszt, ca să'l întrebe de ce a intrerupt cântecul.

„Când împăratul vorbește, lumea trebuie să tacă” răspunse artistul.

Intr'o zi la un concert ce îl da în onoarea principesei Amalia Metternich, soția ilustrului ministru austriac, aceasta îl întrebă pe Liszt în fața salonului plin de lume: „Faci bune afaceri?”

„Numai bancherii și diplomați ifac bune afaceri!” răspunse el înțepat.

Liszt n'avea nici o simpatie pentru parvenitii financiar. Mai ales nu putea suferi finanța ovreiască. Intr'o seară se afla în familia unui bancher din Pesta. Un invitat îl lingușia pe bancher, numindu'l „Rotschild al Budapestei”. Cineva observă rîzînd: „Nu, el e Monte Christo al Budapestei”. „Ferească Dumnezeu” interveni maestrul, el e Muntele Sion de Budapesta.

Liszt nu putea suferi pe George Sand pentru că și bătea cinic joc de nenorocirii ei amorozi. Despre ea zicea maestrul: „Madame Sand se joacă cu amanții săi (Frédéric Chopin, Alfred de Musset etc.) ca și cu fluturii. Când a pus mâna pe ei îi lipește cu gumă de flozi aromatici și iarbă suculentă. Aceasta e perioada amurului. După aceea îi întâpă îi trage pe ace și îi lasă

să bătăie și să dea dni picioare până ce mor, aceasta e perioada despărțirii. După aceea îi zise că, îi umple și îi trece în muzeul romanilor sale.

× **Németh și Király.** creditorie pentru domni Cluj, str. Kötö 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștufe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodată, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

× **Seminarul iuridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farakas** (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 8 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului iuridic, se dorește ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera avocațială.

ECONOMIE.

Un lucru slab. Citim în „Tovărășia” La banca „Corvineana” din Hunedoara s'a ținut o adunare generală extraordinară, în care s'a priment direcțiunea, alcătuită acum numai din Români. S'a ales director un bărbat de specialitate, d. Valer Besan, până atunci prim-contabilul băncii și acum se nădăduia o muncă rodnică dar mai ales românească de de-a'tregul. Când colo ce să vezi: Direcțiunea băncii, în care sunt 4 preoți români, sub președintele dlui Petru Șinea, preot în Batiz, distins cu brîu roșu în ședința de Marti, a vărît de nou cui străin în casă, încredințând cu procesele băncii pe avocatul străin Dr. Strauss Árpád.

Să ne arate direcțiunea „Corvineii”, ori comitetul său de supraveghiere cu care împreună s'a ținut ședința de Marti — o singură bancă ungherească, ce ar avea de avocat un Român!

Cui folosește, rușinoasa umilire?

POȘTA REDACȚIEI.

Copilul ab. 1513. Autorul frumoaselor poeme în proză este d. I. U. Soricu.

Poșta Administrației.

Vasilie Onigaș, Monor. Ați plătit.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichia și com.

Leon Tolstol.

142

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

— Nu, dacă ai ști cât de jignitor este!

— Nu, Natașo, nu e vina ta. Hai, sărută-mă.

Natașo ridică capul, o sărută pe prietina ei pe buze și și ascunde fața înlăcrămată la peptul ei.

— Nu pot spune nimic, nu pot spune nimic. Vina nu e a altora, ci numai a mea, dar e așa de jignitor! Ah! de ce nu se reîntoarce odată?

LXIV.

În seara aceea Maria Dimitrievna își conduse oaspeții la Operă.

Natașo ar fi vrut să nu se ducă, dar n'avea cum, căci Maria Dimitrievna luase bilete inadins pentru ele.

Stând în trăsura alături de tatăl ei, și privind vag la lumina felinarelor prin geamurile înghețate, Natașo se simțea mai amoroasă și mai tristă ca oricând și uitase încotro și cine călătorea. Roțile scârțăiră pe zăpadă, trăsura lui Rostoff se înșiră lângă celelalte trăsuri înainte de a pătrunde pe peristilul teatrului.

Natașo și Sonia săriră cu vioiciune din trăsura, adunându-și fustele cu mâna. Contele descinse ajutat de trei valeți și cu toții intrară în culoarul lojelor, în mijlocul celorlalți spectatori și a vânzătorilor de afișe. Prin ușile închise ale lojelor se auzeau sunete de muzică.

— Natașo, așează-ți părul, făcu Sonia.

Portarul teatrului se strecură în grabă și cu politetă în fața tinerilor fete și deschise ușa lojei.

Muzica răsună mai lămurit; în loji se vedeau umerii goi ai damelor, iar diamantele scânteiau; parterul era plin de uniforme. O damă care intra tocmai în loja vecină, aruncă asupra Natașei o privire de invidie femeiască. Cortina nu se ridicase; se executa uvertura. Natașo intră în lojă netezindu-și rochia și urmată de Sonia, apoi sezu pe scaun și începu să privească lojele de peste drum.

Drăgulele fete cari îl însoțeau pe contele Rostoff și cari nu mai fuseseră văzute de mult, captivară atențiunea generală. Se cunoștea logodna prințului Andrei cu Natașo și toată lumea privea cu curiozitate obiectul preferat al unuia din cei candidați cei mai străluciți din Rusia.

Natașo se făcuse și mai frumoasă cât timp locuise la țară, toată lumea i-o spusese; în seara aceea, vibrând de emoțiune, tânăra fată era cu osebire frumoasă. Ea izbea prin plinătatea vitală și prin grația ei și se deosebea de tot ce o înconjura. Ochii ei negri cercetau mulțimea fără a căuta pe nimeni, brațul ei gol se răzima de catifeaua lojei și cu mâna ei fină ea motolea programul, deschizându'l și închizându'l după ritmul uverturii.

— Ia priviți, ia priviți toca Anei Mikhailovna, zise contele.

Natașo privi în direcțiunea pe care i-o arăta tatăl ei, și o zări pe Iulia alături de mama ei, pe Iulia cu aerul radios și cu perle pe gâtul ei gras și roșu pe care Natașo îl știa plin de pudră. La spatele ei se deosebea capul frumos al lui Boris, peptănat cu îngrijire. Tânărul zâmbea, apropiindu-și urechea la gura Iuliei. Boris

privi pe furis înspre Rostovi și spuse ceva logodnicului.

— Vorbesc de sigur de noi, gândi Natașo. Caută să calmeze gelozia logodnicei lui. Ah! dacă ar ști cât de puțin îmi pasă de ei toți!

La spatele logodnicilor se vedea Ana Mikhailovna, într'o atitudine mândră.

Apoi Natașo își plecă privirile spre parter.

În mijlocul sălii, cu spatele la ei se ținea Dolohov, cu un moț enorm de păr pe frunte, încrețit cu ferul, și într'un costum persian. El era ca acasă la el, știind foarte bine că toată lumea îl privea. Floarea tinereții elegante din Moscova îl înconjură și el era evident lea-derul ei.

Contele, zâmbind, o împinse încetșor pe Sonia cu cotul ca să-i arate pe fostul ei adorator.

— Il recunoști? Și de unde vine? îl întrebă el pe Sinsin. De mult n'a fost văzut pe aici.

— A fost în Caucaz, apoi a fugit de acolo și se spune că a devenit ministrul unui prințșor persan. A asasinat pe fratele șahului și acum toate femeile din Moscova înnebunesc după el. Numai de persanul Dolohov vorbesc.

În clipa aceea intră în loja vecină o damă înaltă, foarte frumoasă, cu un păr magnific și cu gâtul și brațele de o albeață și de o rotunjime admirabilă. Ea se așeză încet și după mișcări complicate ca să și aleagă locul, iar rochia-i de mătase grea fășăia.

Natașo admiră fără de voce umerii, brațele și gâtul acela împodobit de un dublu colan de mărșăritare; dâna se întoarce și întâlnind privirea contelui îl salută și zâmbi. Era contesa Bezukhov, soția lui Pierre.

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA—NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă »Apollo«)

Gruber Dezső

magazin de pălării și articole de modă pentru bărbați.

Gluj—Kolozsvár.

Colțul străzii Wesselényi și Szép, vis-à-vis cu hotelul »Fészl«.

Noutăți în diferite soiuri de

PĂLĂRII

de domni și copii, albituri, cravate și totfelul de articole. — Prețuri solide. — Serviciu conștiincios.

Comandele din provincie se execută prompt și francate.

Se caută

un viier harnic

pentru pepinieră de viță americană din România. Plată anuală: Lei 1400, casă de locuit, lemne, forojin necesar unei vaci cu lapte, un Hectar pământ pentru porumb și grâu. Doritori să se adreseze Dlui **Alexandru Ionescu, Drăgășani, România.**

Arândarea de concesiune pentru birt și restaurant!

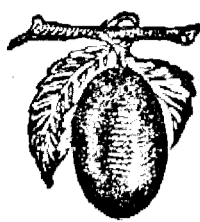
Cooperativa »Prăvălia Românească« din orașul balnear Vatra-Dornei arîndează pe timp de trei ani începând cu 1 Decembrie a. c. concesiunea de birt și restaurație într'un local corespunzător în centrul orașului în apropierea băilor supt condițiunile cari stau la dispoziția reflectanților în localul Prăvăliei și se pot la dorință trimite prin poștă franco. —

Ofertele înscrute cu un testimoniu de moralitate și cu un vadiu de 500 cor. sânt a se adresa în plic închis subsemnatului Director până cel tîrziu la 8 Noembrie 1911 5 ore p. m.

Vatra-Dornei la 25 Octomvrie 1911.

Director:

George Berențan.

In atenția comicultorilor!

Ofer altoi de pruni bosnieci ca »Balkanska Carica« (Regina balcanului) și »Kraljica Bosne« (Regina Bosniei). — Altoiul de 2—3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

MEGYEZI IRE

văpsitor de haine, curățător chimic, broderie, și institut pentru spălatul rufelor cu aburi, în **ALBA-IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u.** (Îngă biserica călug). Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și vopsitorie chimică de totfelul de haine pentru bărbați și femei, pardesli fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Totfelul de blănării

precum: boauri, (muff), tocure de picioare, Jachete după croiul englez și francez, berletuiele cu lână, totfelul de căciuli, etc. Reparări și transformări bune și ieftine se pot câștiga la

Puskás József,
blănar
Aiud-Nagyenyed.
Szentkirály-utca 80—82. sz.

Ghete

moderne, din piele trainică pentru domni, dame și copii, se pot cumpăra mai ieftin în prăvălia lui

Eberstein Henrik,
Lugoj, (Edificiul Bazar.)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1910.		1911.	
9 Octombrie		1 Octombrie	8 Octombrie
ACTIV			
171 111 390	{ 121 503 390 Rezerva metalică aur 160 103 353	222 213 070	222 061 353
321 539	{ 49 608 000 » trate aur 61 958 000	287 124	265 504
118 723 315	Argint și diverse monete	182 947 484	184 612 791
29 613 161	Portofoliu român și străin	20 056 917	18 409 721
11 999 924	{ *) Impr. pe ef. publice 7 795 600	11 999 611	11 999 611
14 720 535	{ » In cont curent 10 614 121	17 725 577	17 725 577
3 052 121	Efectele capitalului social	4 233 121	4 233 121
6 001 378	Efectele fondului de rezervă	6 049 897	6 050 067
718 479	» » amort. imob. și mașin. de imprim.	744 595	745 828
620 714	Imobile	573 365	588 887
112 484 750	Mobilier și mașini de imprimerie	115 516 422	115 542 222
28 035 122	Cheltueli de administrațiune	26 303 528	24 111 554
52 513 129	Depozite libere	52 411 951	57 546 183
549 915 557	Conturi de valori	661 062 662	663 802 419
	Conturi curente.		
	PASIV		
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
28 455 942	Fond de rezervă	30 541 614	30 541 614
4 278 430	Fondul amort. imobili, mobil, și mașin. imprim.	4 585 508	4 585 508
360 260 180	Bilete de bancă în circulațiune	464 775 870	465 921 830
2 341 543	Profit și Pierdere	2 446 952	2 446 952
1 357 332	Dobânzi și beneficii diverse	1 189 364	1 305 114
112 484 750	Depozit de retras	115 516 422	115 542 222
28 737 38	Conturi diverse, sold	30 006 032	31 549 179
549 915 557		661 062 662	663 892 419
	Scomptul 5%		
	*) Dobânda 5 1/2%		

Birou de informații!!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m-am hotărât să deschid în Budapesta un

**Birou de informații și
Agatură românească.**

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Invenție Nouă.

Invenție Nouă.

Moară de oțel

pentru întrebuintare în economie și acasă, mașină excelent orzul, cucuruzul și grâul, se învârtă cu mâna, puterea de muncă a unui băiat de șasă ani, un kilogram pe minut pelângă garanță și se capătă numai într-o mărime.

Preț 14 coroane.

Face aparate pentru desfacerea sămânței de lucernă și trifoiu, de mână cu puterea ori cu mâna cu puterea ori cu mâna, de aplicat în mașina de îmbătut ori de sine stătătoare. Prețurile să se întrebe la

Kadár Gyula

fabrică de aparate de desfacut sămânța trifolului și atelier de reparat mașini în Nagyvárad, Villanytelep mellett.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o obsoletă, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe oneratul public, că la cererea prețurilor sale sau la orice cerere sau cumpărare să se provoace că anunțul firmei la cetit în ziarul Tribuna din Arad.

**„ENGLISH HOUSE”
NOU ATELIER DE CROITORIE EN-
GLEZEASCĂ P DOMNI ÎN ARAD.**

Aduc la cunoștința mult on. public că în Arad, strada Deák Ferencz (Palatul »Crucea-Albă«) mi-am deschis

atelier de croitorie

englezească modern și corespunzător timpului prezent. Imi stă în putință a satisface cererile on. public prin un croi cu gust, prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile pe lângă serviciu prompt și conștiințios. — Cerând sprijinul mult on. public, — rămân cu profundă stimă:

Wertheim Jenő,

croitor pentru domni.

Réthy și Schreithofer

fabrică de cârnaț și mezeluri.

Instalațiuni electrice.

Déva, (Piața principală).

Recomandă carne proaspătă de vită, porc, vițel, oaie și miel, carne de porc afumată, cârnățării, slănină și unsoare în gros și în detail. La dorință livrează unsoare topită în vase proprii. — Cumpărătorilor vechi dă scădere la preț. Serviciu prompt! — Cereți catalog!

Imprumut ieftin,

fără cheltuieli anticipative, cu procente de 4% și amortizație, pe pământuri, dela 10—65 ani, rămânând procentele aceleași.

Ofer diferite mașini agricole

fabricatele cele mai bune, construcția cea mai perfectă, precum: mașini de treerat, cu abur, benzin și olei, mașini de semănat și și cosit cu abur, benzin și olei pe lângă prețurile cele mai convenabile cu plătire în rate.

Cumpăr, vând și parcelez

moșii, pământuri, fabrici și case. Vând mașini, motoare calitate bună, preț ieftin. Instalez luminare cu acetelin și vând obiectele necesare.

La dorință trimit specialist.

Caut agenți la sate, pe lângă onorar.

Agentura general comercială.

Palmer Mátyás

Timișoara, Strada Jenő-Herceg Nr. 13

Salon de haine bărbătești

J. Schneider, Sibiu

Hermannsplatz 8, etagiul I.

Palatul Habermann. (Nagyszeben).

Fiind cumpărarea pianelor afacere de încredere,

cea mai bună garanță o dă în astfel de cazuri, renumele unei firme de o vechime de 40 de ani. Astfel zace în interesul ori-cărui cumpărător, ca înainte de cumpărare să privească depozitul firmei

**TRISKA J. Cluj—Kolozsvár,
Strada Bartha Miklós 14.**

cu pianele cele mai renumite fabrici streine, cari se vând cu prețul fabricii, chiar și pe lângă plătire în rate.

Singura agentură din Ardeal a pianelor »Wirth«.

Are în depozit pian: Schiedmayer, Bösendorfer, Ehrbar, Winkelmann, Förster, Stingl, Stelzhammer, Richter, Gössel.

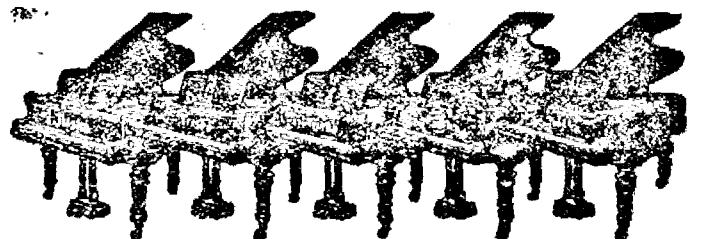
Pianele vechi se prețuiesc și se schimbă cu alte nouă, pe lângă plățirea diferenței.

Efectuează reparaturile cele mai gingașe și acordează cu acuratețe.

10 ani garanță

și acordare gratuită de un an.

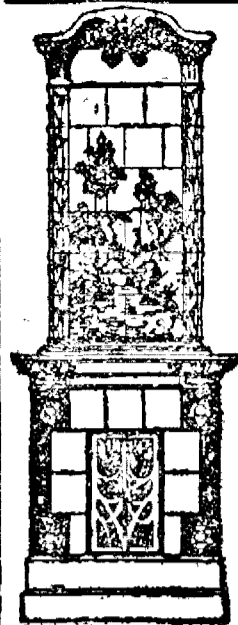
Scrisorile de recunoștință stau la dispoziția cumpărătorilor. — Telefon 419.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lőrincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de brânze, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu *cuptoare din țară și străinătate*, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

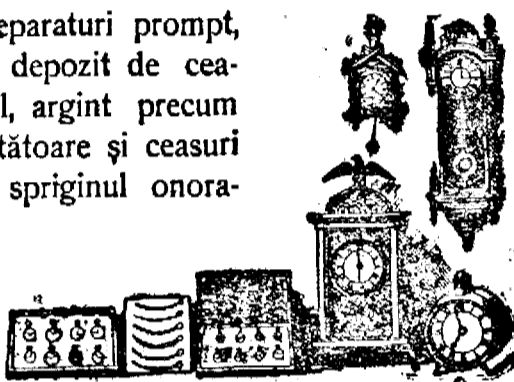
H. Süßmann, ciasornicar

Sibiu—Nagyseben, Str. Cisnădiei 43.

Execută totfelul de reparaturi prompt, solid și ieftin. Mare depozit de ceasornice de nickel, oțel, argint precum și de pendule, deșteptătoare și ceasuri de păreți. — Pentru spriginul onorabilului public roagă

cu stimă

H. Süßmann,
ciasornicar.

Bumbera István,

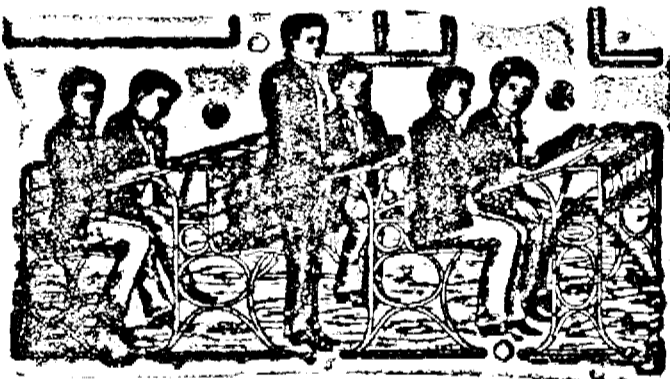
croitor civil și preoțesc,
croitorul preoțimii greco-cat.

Oradea-mare — Nagyvárad.

Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 869.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stoffe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrate cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoțești și bisericești.

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală

și mobilarea lo-
culințelor, hotele-
lor, spitalelor și

școlărilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcțiile se livrează numai de către firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Neagră nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Ioan Haag

tăietor de pile

Timișoara-Josefin, Fröbel-u. 48.

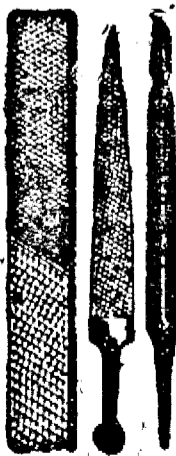
Recomandă ferarilor și comercianților

atelierul său de tăiat pile

bine aranjat, unde se pregătesc pile mici și mari din oțel vărsat de prima calitate ș. a.

Primește spre scobire pile mici și mari vechi și noi, pelângă prețuri ieftine.

Comandele se execută grabnic și prompt

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. *Galoși, ghete comoade și pentru gimnastică.* Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

Magazinul de blănărie și cojocărie

Dudás Sándor

Cluj—Kolozsvár,

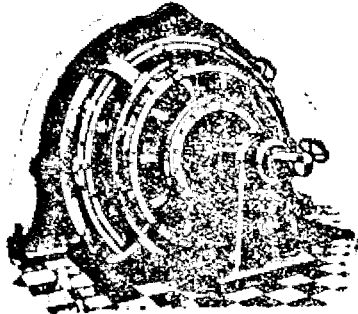
Strada Unio Nrul 12.

Pregătește totfelul de articoli aparținători acestei branșe, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânărie, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colilere, manșoane, căciuli etc. după moda cea mai nouă. Mare depozit de covoare de lână.

Reparator de motoare.

Execută conștientos ori-ce reparaturi de generatoare, motoare, mașini dinamice etc.

Privinczky József,

SZEGED

Boldogasszony-sugárut 3. sz.

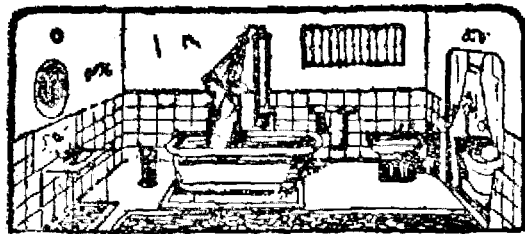
Cel mai mare atelier de pe șesul Ungariei.

EDUARD LEXEN,

finichișlu și antepriză de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gabel Nr. 2.

Telefon Nr. 324.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de finichișlu și galanterie la edificii, precum coperișe și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru gheață, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.**

Lampe de carbid de toffelul de la 3 coroane în sus. — Engroșiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiinșios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

Nagy Sándor, sculptor,
Arad, Kossuth-utca Nr. 4.

În stabilimentul de piatrărie a lui Mairovitz.

Execută și reparaază

lucrări de sculptură artistică

figurate și decorative precum și portrete după natură și fotografii, monumente mormântale, toffelul de produse ale industriei, apoi lucrări moderne sculptate pentru decorația zidurilor din teracotă, piatră, ghips, ciment și din alte materii pelângă prețurile cele mai ieftine și serviciu conștiinșios. —

În 1904 a câștigat dela societatea din Budapesta a văpsitorilor auritorilor și aștruitorilor diplomă. —

Taferner Antal

auritor de biserici și saloane
Versez, Temesvári-u. 20.

Primește spre executare, conform planului aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericesti apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransă aocasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor deasemenea și orice lcoane bisericesti. La dorința pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor în provincă merg pe — — — speșele mele proprii. — — —

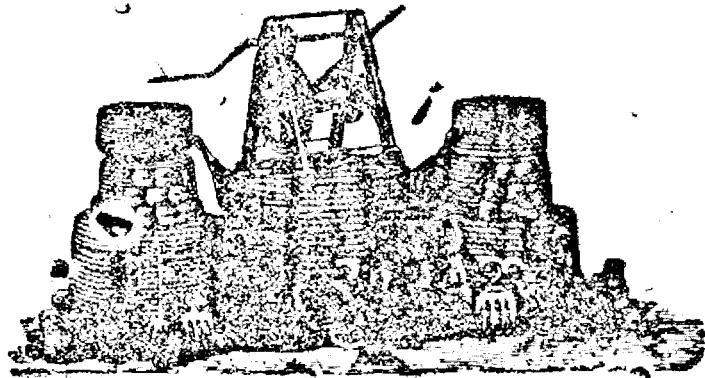
Execuție promptă. Serviciu conștiinșios.

Funăria cea mai mare din **Joanovics János.** Tot-felul de Ungaria-sudică — este a lui funil de cânepă, de fir, brăclli, legătoare. Așezare și scurtare de funil de cânepă pentru transmisiuni. — **Lugoj (Lugom).** Atelierul: strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața Izabella. —

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii :

Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru bo opritoare ștreanguri, hamaouri, mreje p. pescari, rețele pentru cai etc

Torturi pentru țesături, brăuri de cânepă și de jută (pânză), bătătoare de cânepă, pânze (Pack) țesături, saci de cânepă, pânză și jută, pânze impenetrabile, sbiciuri, cergi și codoriști etc. etc. Serviciu prompt

Leitner Sándor

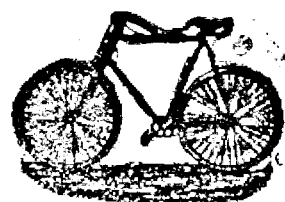
mechantic și electrotehnic

Cluj—Kolozsvár,

Strada Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: cășe de bani, biciclete,

mașini de cusut, gramafioane și mașini de scris. — Primește ori-ce muncă de bransă, precum: introducerea soneriilor, a lumini de electrice și a diferitelor motoare.

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrásy-ut No 22.

și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,

etc., fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, livrează — mai ieftin ca orice concurență. —

Recomandându-se on. public roagă cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,

măiestru de sculptură în piatră.

Abonați și răspândiți

Tribuna Poporului

foaia țăranului român.